P
H36

INAUGURALIS
ORATIONIS

DISSERTATIO INAUGURALIS
MEDICO-BOTANICA
DE
NOMINVM PLANTARVM
MVTATIONE VTILI
AC NOXIA

QVAM

PRAESIDE

LAVRENTIO HEISTERO

MED. D. SER. DVC. BRVNOV. AC LVNEB. A CONSILIIS AVLICIS
ET ARCHIATRO, MEDICINAE CHIRVURGIAE AC BOTANICES
PROFESSORE PVBLICO ET PRIMARIO, ACAD. SCIENT.

CAES. NEC NON REG. LOND. AC BEROL. COLLEGA

LONGE GRAVISSIMO, H. T. DECANO ET

SENIORE SPECTABILI

DN. PATRONO, PRAECEPTORE AC PROMOTORE

OMNI OBSERVANTIA AETERNVM COLENDO

PRO GRADV DOCTORATVS

RITE OBTINENDO

HORIS LOCOQVE CONSVETIS

PVBLICO ERVDITORVM EXAMINI SVBMITTIT

IODOCVS EDMVNDVS SANDHAGEN,

LIEBENBVRGO - HILDESIENSIS.

D. XVII. OCTOBR. MDCCXII.

h HELMAESTADII, LITTERIS SCHNORRIANIS.

V I R O

*ILLVSTRI, EXCELLENTISSIMO AT-
QVE EXPERIENTISSIMO*

DOMINO
LAVRENTIO
HEISTERO

MED. D. SER. DVC. BRVNOV. ET. LVNEB. A CONSILIIS AVLICIS
ET ARCHIATRO, MEDICINAE PROFESSORI PRIMARIO,
ACAD. CAESAR. NAT. CVRIOS. NEC NON REGIAE
LONDIN. ET BEROLIN. COLLEGAE
GRAVISSIMO

PATRONO AC PRAECEPTORI SVO

AD CINERES VSQVE PIE DEVENERANDO

HANC DISSERTATIONEM INAVGVRALEM
IN

OBSERVANTIAE ET OBSEQUII
MONVMENTVM

SACRAM ESSE CVPIIT

IODOCVS EDMVNDVS SANDHAGEN.

VIR
ILLVSTRIS, EXCELLENTISSIME
ATQVE EXPERIENTISSIME
PATRONE AETERNVM VENERANDE!

*n! offero TIBI dissertationem
meam inauguralem, quam his
in diebus sub gravissimo prae-
sidio TVO publicae erudito-
rum disquisitioni submisi. Cur
sub TVI celeberrimi Nominis
auspicio promulgare audeam
scriptum, quod sub TVO moderamine publice de-
fendi, non una vel altera, sed plures me indu-
cunt rationes. Quibus exponendis nunc proli-
xus*

xus forem, si scirem, me TIBI rem facturum
esse gratam, & modestiae TVAE convenientem:
Sed cum metuam, ne TVORVM erga me merito-
rum prolixa commemoratione TIBI molestus sim,
liceat mihi saltem praecipuum, quo ad hoc erga
TE pietatis officium compulsus sum, incitamentum
indicare. Inter illos celeberrimos viros, ex
quorum doctissimo ore praecepta artis salutaris
hausi, TV, VIRE EXCELLENTISSIME, primas te-
nes, cuius fideli institutione frui mihi licuit. Ne-
que solum solida doctrina animum meum imbui-
sti, sed etiam, quomodo ea in praxin deducenda,
quae cautelae in curandis morbis observandae,
tam candide aperuisti, ut nihil plane coram reti-
cueris, quae futuro medico ad medicinam ali-
quando feliciter faciendam scitu necessaria sunt.
Quod TVVM in me beneficium cum certe tantum
sit, ut quo pacto pro eo TIBI gratias referam, pla-
ne ignorem; iam dudum occasionem cupide cir-
cumspexi, qua publicum grati animi documentum
TIBI exhiberem, meamque in TE observantiam
mente devinctissima declararem. Quando ergo
specimen studiorum, in hac Academia nunc ad
finem feliciter perductorum, publice extare vo-
lui, non diu quaerendus mihi fuit, cuius Nomi-
ni hanc operam inscriberem, quum TVA praecla-
ra in me merita menti meae obversentur. Ac-

*cipe ergo serena fronte hoc, quod TIBI offero,
devinctissimi animi mei testimonium, & concede
benigne, ut illud tanquam summi, quo in TE
feror, obsequii documentum publice extet.
Quod superest, Deum supplex veneror, ut suis ma-
ximis, quae in TE contulit, bonis hoc quoque
adiiciat, ut TE Academiae Iuliae & universo or-
bi litterato quam diutissime saluum incolumem-
que, & omni felicitatis genere abundantem con-
servet. Vale, PATRONE MAXIME, & quod
facis, TVO me porro favore prosequere, qui sum
ad urnam usque*

ILLVSTRIS ET EXCELLENTISSIMI
NOMINIS TVI

Dabam Helmstadii.
D. XXI. Octobr.
M D CC XLI.

Cultor observantissimus
IODOCVS EDMVNDVS SANDHAGEN.

DISSERTATIO INAUGVRALIS MEDICO-
BOTANICA
DE
NOMINVM PLANTARVM MVTA-
TIONE VTILI ET NOXIA.

PRAEFATIO.

tudium rei herbariae in hoc seculo
maximos fecisse progressus, tam si
numerus plantarum antea incogni-
tarum sive recens detectarum, atque
in Europam illatarum, quam si aptio-
ra Systemata sive Methodos earum,
quas antecessores nostri habuerunt,
respicias, quibus in aptum ordinem, aptas nimirum classes
sive familias, aptaque genera, pro facilitanda earum cogni-
tione, a RAIO, HERMANNO, RIVINO, TOVRNEFORTIO,
BOERHAVIO, HEVCHERO, PONTEDERA, MICHELIO,
HEBENSTREITIO, BUXBAVMIO, LVDWIGIO, LIN-
NAEO, ROYENO, GRONOVIO, aliisque magnis Botani-
cis redactae sunt, nemo facile, qui vel primis, ut aiunt la-
bris, rem herbariam degustavit, ignorabit.

Quoniam vero Botanophilis & praesertim Medicis, mul-
tum interest, ut praeter aptam Methodum, *plantae convenien-*
tes eodem nomine, verum diversae diversis, sed aptis insigniantur

nominibus, ne facile inter se confundantur, varii multum operis impenderunt, ut primo iis, quae a longo iam tempore notae, atque in scriptis Medicorum celebrantur, *antiqua seu consueta servant nomina*, ut sic Lectores & cumprimis discipuli, quam plantam scriptores, quae ad hunc vel illum usum commendata est, hoc vel illo nomine intelligant, in lectione eorum scirent, & simul etiam, ut, quid Medicus, qui eiusmodi vegetabilibus uti & pro aegris e pharmacopolio praescribere velit, Pharmacopoeus noscat, ne aliud ineptum aut forte noxium, vel saltem huic morbo, quo aeger laborat, non adversum, mittat, atque sic damna aegris, Medico vero contumelia & contemptus inferantur: ut taceam, ne conscientia hoc ipso laedatur aut aeger prorsus interficiatur.

Deinde vero & caeterae plantae, *quae vel in victu, aut re oeconomica usum habent*, vel quarum etiam usus adhuc incognitus est, & vel *ob elegantiam florum, aut hortorum ornamentum*, vel etiam *in usum Philosophicum aut Theologicum* a summo Conditore creatae sunt, a) studii botanici causa idonea requirunt nomina, ut eas cum ab aliis, tum a se invicem, certe & quantum fieri potest, facile cognosci ac discerni queant, si quando forte usus aliquis successu temporis detegatur, (dum ut verisimile est, nulla forte sine utilitate herba a summo rerum Effectore creata est) rei herbariae studiosus sciat, qualis aut quae illa sit planta, aut herba, de qua haec vel illa utilitas aut etiam noxa praedicatur.

Iam dudum Ill. DN. PRAESES in ea fuit sententia, *plantas multas adhuc ineptis, aut saltem minus aptis atque inconditis, imo & quamplurimis supervacaneis gaudere nominibus*, sicut in programmate, quod A. 1730, *de Studio rei herbariae emendando*, hic Helmstadii edidit, iam indicavit, atque sic mutationem
ali-

a) Conferri hic possunt varia scripta recentiorum scriptorum, qui Dei existentiam ex floribus ostendere allaborarunt.

aliquam requirere, hocque non solum *in integris plantarum generibus*, verum etiam *in nominibus specialibus* multarum specierum opus esse, illudque se aliquando praestitutum in eodem programme pag. 10. & seq. non modo promisit, sed & in Catalogis suis quatuor plantarum, quos de Horto Academiae Helmstadiensis diversis postea annis edidit, variis speciminibus exemplorum loco praestitit, eo animo, ut in posterum peculiaribus scriptis illud utilissimum & in re herbaria valde necessarium argumentum adhuc uberius exponeret; atque simul suam sententiam *de Nominibus aptis vel ineptis, utilibus atque inutilibus, retinendis vel mutandis*, itemque *de necessaria aut minus necessaria, utili vel inutili nominum plantarum mutatione*, proponeret atque cum eruditis communicaret.

Cum vero aliquot annis post, LINNAEVS, Suecus, Botanicus recens & diligentissimus & praestantissimus, suum *Systema sexui plantarum superstructum*, aliaque scripta botanica edidit, in quibus quamplurimas nominum haecenus usitatorum mutationes, easdemque ex sententia Exc. DN. PRAESIDIS, saepe bonas, saepius tamen etiam malas, fecit, atque ego EVM de hisce in lectionibus & demonstrationibus suis botanicis per triennium, quo hic studiis incubui, saepe differentem audiui, & quae ex ipsius sententia *bene vel male mutata sint nomina*, mente perceperim, haec res vero & utilitates & noxas suas in arte medica quam maximas habere possit, haud alienum a me esse iudicavi, si hoc argumentum, *de Nominum Plantarum utili & inutili, sive necessaria ac noxia mutatione* ad EVS ductum uberius excuterem, & quasnam bonas aut malas, aptas vel ineptas, necessarias & minus necessarias existimet mutationes, Ill. DN. PRAESIDIS sententiam loco Dissertationis inauguralis exponerem; quod ut feliciter & in rei herbariae ac medicae utilitatem fiat, ardentibus a Deo T. O. M. exopto precibus.

§. I.

Plantas propter insignes, quas generi humano praestant utilitates, *nominibus esse insigniendas*, iam antiquissimi mortalium agnoverunt; quia *sine nomine neque dici neque scribi de earum usu*, aut etiam si venenatae aut noxiae, de earum noxa aut damno differi recte & cum fructu posset. Itaque ex antiquissimis scriptoribus, tam sacris quam profanis, plantas, sive herbas & arbores, iam sua accepisse nomina, intelligimus, sicuti animalia: dum SALOMON etiam iam ab hyssopo, ad cedrum usque differere poterat: ut sic de iis rite ratiocinari & quid vel boni vel mali inde observaverint, cum aliis communicare potuerint. *Maxime vero Graecos* sicut de caeteris sapientiae partibus, quoque sollicitos fuisse circa nomina plantis imponenda, constat ex eorum scriptis & speciatim ex HOMERI, HIPPOCRATIS, THEOPHRASTI ERESII, DIOSCORIDIS ET GALENI, quos postea Romani sive Latini, inter quos CELSVS atque PLINIVS eminent, secuti sunt.

§. II.

Veteres & speciatim Graeci, qui scientias artesque liberales prae aliis excoluerunt, *ex necessitate coacti fuerunt nomina herbis atque arboribus imponere*, quia sine nominibus de earum natura & usu dicere aut scribere recte non potuissent. Illis igitur, qui primum de iis scripserunt, potestas erat rebus & speciatim herbis quoque, licet Systematici non fuerint, nomina iis imponere, a) quae subsequentes homines prudentiores, ne confusiones concitarent, retinere ut plurimum studuerunt, & praesertim earum, quas vel vitae conservandae aptas, dum

a) LINNAEVS existimat, non nisi Systematicis licere rebus nomina imponere; sed hanc opinionem vanam esse ex infra dicendis patebit.

dum pro cibo five alimento serviebant, vel quas ad morbos pellendos idoneas deprehenderunt, vel etiam illas, quas venenatas ac noxias hominibus vel animalibus observarunt, ut ab iis sibi cavere possint: atque has plantas omnes non quidem ex sola fructificatione, ut multi recentiores eas solum cognoscendas esse volunt, sed ex aliis etiam suis notis agnoverunt & ab aliis distinxerunt.

§. III.

Optandum quidem esset, ut perspicua describerint signa five notas characteristicas, quibus eas agnoverunt, ut & nos hodie certi essemus, quas plantas sub hoc vel illo nomine intellexissent; verum quod dolendum hoc vix in nonnullis fecerunt: hinc *de paucis satis certi sumus, quas hoc vel illo nomine intellexerint.* Interea tamen Medici recentiores, tempore, cum bonae litterae renascerentur, atque simul tunc etiam res Medica atque Botanica diligentius rursus coliceperit, *certas plantas sub certis nominibus, maximam partem antiquis, (quibusdam tamen etiam novis) quas vel veterum plantas medicas revera, esse, vel saltem quam maxime cum illis convenire crediderunt, in usum Medicum per totam Europam susceperunt,* quemadmodum haec nomina in scriptoribus Botanicis seculi decimi sexti, decimi septimi atque huius in quo nunc vivimus, decimi octavi, videri possunt, hisque nominibus plerumque etiam in scriptis suis medicis & pharmaceuticis usi sunt, *sic, ut ius quasi civitatis, tam longo temporis usu in Republica Medica atque Botanica adepta sint, & sine notitia horum nominum nullus profecto scripta Medica vel Pharmaceutica recentiorum horum seculorum intelligere valeret, neque formulas medicas praescribere potest, quas vel alii Medici vel Pharmacopoei intelligerent, nisi receptis illis nominibus utatur.* In his vero LINNAEVS ex assumtis hypothesebus *tot tantasque nominum fecit mutationes, ut totam fere rem medicam & herbariam quasi evertere videatur.*

§. IV.

Ne quis vero ignoret, quatenus sint illa nomina plantarum in Medicina & Pharmacopoliis haëtenus usitatarum, quae LINNAEVS mutavit, potiora illorum in exemplum alphabeti ordine hic subiiciam. Nimirum Abrotanum & Absinthium mutavit in *Artemisiam*, extincto abrotani & absinthii nomine; Acetosam, in *Rumicem*; Acetosellam, in *Oxalin*; Alkekengi, in *Physalim*; Alliariam, in *Erysimum*; Ananasam, in *Bromeliam*; Anchusam, in *Buglossum*; Arnicam, in *Doronicum*; Aurantium, in *Citrum*; Bardanam, in *Arctium*; Belladonnam, in *Atropam*; Benzoen, in *Laurum*; Bugulam, in *Teucrium*; Bursam Pastoris, in *Tiblaspi*; Calamintham, in *Melissam*; Camphoram, in *Laurum*; Cardiacam, in *Leonurum*; Caryophyllum, in *Dianthum*; Caryophyllatam, in *Geum*; Centaurium minus, in *Gentianam*; Chaerophyllum siue Chaerefolium, in *Scandicem*; Chamaedryn, in *Teucrium*; Chamaemelum siue Chamomillam, in *Matricariam*; Chamaepytin, in *Teucrium*; Cheiri, in *Cheiranthum*; Cicutam, in *Conium*; Citrullum, in *Cucurbitam*; Colocynthidem, in *Cucumerem*; Corallinam, in *Sertulariam*. Corallum, in *Isidem*. Cyanum, in *Centauream*; Cydoniam, in *Pyrum*; Diëtamnum, in *Origanum*; Elaterium, in *Momordicam*; Esulam, in *Euphorbiam*; Fabam, in *Viciam*; Filicem, in *Pteridem*; Filipendulam, in *Ulmariam*; Foeniculum, in *Anethum*; Foenum Graecum, in *Medicaginem*; Fraxinellam, in *Diëtamnum*; Genistam, in *Spartium*; Haederam terrestrem, in *Glechoma*; Helenium, in *Asterem* & contra Helenii nomen alii imponit plantae, quae antea solis siue coronae solis species fuit, salicis foliis, caule alato, quae cum Helenii officinalis natura & viribus prorsus haud respondet. Praeterea Linnaeo Horminum *salvia* dicitur; Hippocastanum, *Esculus*; (quod tamen pro cscâ minime aptum est) Ialappa, *Mirabilis*; Iuiuba siue Ziziphus, *Rhamnus*; Kali, *Salsola*; Lapathum, *Rumex*; Lappa, *Arctium*;
La-

Larix, *Abies*; Liliū convallium, *Convallaria*; Linaria, *Antirrhinum*; Lingua Cervina, *Asplenium*; Lupulus, *Humulus*; Maiorana, *Origanum*; Malus, *Pyrus*; Malvarosea, *Alcea*; Marum, *Teucrium*; Melilotus, *Trifolium*; Melo, *Cucumis*; Meum, *Athamanta*; Millefolium, *Achillea*; Nasturtium, *Lepidium*; Pentaphyllum, *Potentilla*; Perfoliata, *Bupleurum*; Persica, *Amygdalus*; Petasites, *Tussilago*; Pilosella, *Hieracium*; Polium, *Teucrium*; Polygonatum, *Convallaria*; Psyllium, *Plantago*; Pulegium, *Mentha*; Pyrethrum, *Bupthalmum*; Rapa, *Brassica*; Rorella, *Drosera*; Sclarea, *Salvia*; Scordium, *Teucrium*; Senna, *Cassia*; Serpillum, *Thymus*; Solidago, *Senecio*; Stoechas, *Lavendula*; Succisa, *Scabiosa*; Taraxacum, *Leontodon*; Tithymalus, *Euphorbia*; Tunica, *Dianthus*; Virga aurea, *Solidago*; Ulmaria, *Filipendula*; Zedoaria, *Costus*; Zingiber, *Amomum*; Ziziphus, *Rhamnus*; & sic plura.

§. V.

Quae cum ita sint, male profecto recentiores illos Botanicos egisse atque adhuc agere existimo, qui vel ob recens quasdam factas hypotheses, ab usu medico saepe quam alienissimas, vel ob innovandi forte quendam pruritum, maximam partem harum plantarum medicatarum nominum per viginti fere secula usitata, nunc invertere atque vel e re botanica & medica eiicere contendunt, vel aliis aut prorsus non usitatis antiquis, aut saltem pro hac planta haud usitatis, transmutare volunt: quia summam hac re in Medicinam confusionem & errores perniciosissimos inducunt, quibus multorum sane hominum vita in mortis periculum inducitur; sicut hoc Cl. Dn. D. GOECKELIUS, Amicus coniunctissimus, haud pridem sub praesidio Ill. Dn. PRAESIDIS in Diss. de Methodo Botanica Linnaei §. 72. & seqq. evincere studuit.

§. VI.

Omnes, qui vel magnum BOERHAVIUM audiverunt, vel doctissima eius scripta cum attentione perlegerunt, fe-

re stupent ingenium atque iudicium, quod in quacunque, de qua agebat, re ostendit, ideoque & profecto audiendus erit, *ubi de eis, qui tantopere nomina plantarum idonea mutant, aut in nominibus plantarum aptis temere mutandis delectati sunt, differit, in Praefat. Indic. alt. Horti Lugd. Batav. p. 15. ubi ait: nihil fere peius arti (Medicae) accidere, quam id, quod quotidie evenit, puto ut quilibet Autor plantae diu descriptae atque bene denominatae, novum iterum absque fructu, absque ulla necessitate, nomen imponat. Cur Iohannes BAVHINVS cuique fere plantae, quam recenset, nomen dat diversum ab eo, quod COLUMNNA, CLUSIVS, & Caspar BAVHINVS dederat? Quare MORISONVS millena nova finxit nomina, ubi nihil omnino id exigebat? Quam ob rem centies post hos innovavit rursus nomina TOVRNEFORTIVS? Omnes sane hi curam artis gravem, cura nova aggravant. Atque ita efficitur difficilibus nugis, ut stulta appareat difficilisque Botanice, quae revera pulcherrima est. Quid faceret aut iudicaret doctissimus hic Botanicus, si de LINNAEI innumerabilibus fere mutationibus nominum plantarum ac praesertim medicatarum sive in Officinis pharmaceuticis usitatarum, quas hinc officinales vulgo vocant, ob aetatem tunc, cum LINNAEI scripta prodirent, ingravescentem, iudicare potuisset aut voluisset, ubi saepissime nulla, ut ego saltem existimo, mutatione opus fuit. Adducit quidem LINNAEVS verba doctissimi RAII, quae axiomatis instar observanda esse vult, in Critica sua Botanica p. 100. de evitanda nominum plantarum nimis facili mutatione, ubi ait: Quam minimum fieri potest innovandum, neque mutanda nomina communi usu recepta, & in Medicorum scriptis frequentata, eorumque significationes, ad confusiones & errores vitandos; norunt in historia plantarum vel mediocriter versati, quantas in eadem tenebras, quantam incertitudinem nominum multiplicatio introduxerit. Attamen, licet se quam maxime facere haec RAII verba primo intuitu videatur, tamen nihil minus ipsum servare, patebit mox unicuique propter nimis*

mis multas, quas per totum librum ab hac RAII regula praestantissima facit, exceptiones, ita ut regula haec frustra prorsus ab ipso proposita videatur.

§. VII.

Largior quidem, imo necessarium esse agnosco, *plantas quam plurimas haud pridem novis indiguisse nominibus*, atque hoc ipsum non solum plerique Botanici Methodici sive Systematici, ac nominatim TOVRNEFORTIVS, RIVINVS aliique, sed cumprimis etiam BOERHAVIVS iudicarunt, novaque etiam varia & non sine gravi ratione introduxerunt; *quae vero LINNAEVS fere omnia rursus reiecit & praeter necessitatem aut utilitatem mutavit. Nova quidem nomina* scio abominari a variis: attamen ea necessario requiri existimo, partim in generibus, partim in speciebus, & quidem *nova nomina generatim requiri* facile omnes concedent in plantis novis, sive potius *recens detectis*, & cumprimis, *quando novae plantae ab exteris regionibus afferuntur*, quae antea notae non fuerunt. Sique tunc rite examinae notas obtinent generis iam descripti & constituti, *nomine huius generis insiguntur*, addita differentia specifica, qua foliis, caule, radice, calyce, flore, aut fructu differunt.

§. VIII.

Cum vero hic prius *de generibus novis eorumque novis nominibus* recte vel male institutis vel adhuc instituendis nunc dicturi simus, (dum de specialibus forte in posterum) *nova nomina generica* varias ab causis saepe requiri existimo & quidem 1) quando *plantae antea nondum descriptae deteguntur*, vel ab exteris regionibus afferuntur, quales quamplurimae ab aliquo tempore ex Asia, Africa & America in Europam illatae sunt, quarum flos & fructus sive semen cum genere aliquo iam descripto, atque in forum botanicum introducto, haud convenit, ideo etiam ad eiusmodi genus

iam notum, recte referri nequit, *novo itaque nomine generico* a perito Botanico erit maectandum, a) eoque postea a ceteris haectenus notis distingendum; alias vel sine nomine esset, ut olim multae relictæ erant, titulo v. gr. *Alno affinis*, *Anetho*, *Dracocephalo*, *Euonymo affinis*, vel inepto alio aut saltem haud conveniente oneraretur, quemadmodum olim saepe factum fuit, atque ex antiquioribus paullo Botanicis abunde videre licet.

§. IX.

2) *Nova genera adeoque & nova nomina plantarum requiri existimo, quando in speciebus*, diu quidem saepe notis, & ad certum quoddam genus, ex oscitantia vel negligentia haectenus vulgo relatis, curatori examine deprehenditur, *eas has notas non habere, quae generi a Botanicis praestantioribus haectenus adscriptae sunt.* RAIUS in formandis novis nominibus, licet eorum necessitatem satis agnosset, *nimis timidus fuit*, & plerumque nomen antiquum, licet haud idoneum, retinuit, atque vix aliud protulit, quam *Anemonoides*, illudque adhuc ex consilio HOTTONI, Botanices Professoris Leidensis tunc celeberrimi, sicut ex illius Method. Plant. emend. p. 190. videre licet. RIVINUS quoque, quamvis saepius agnoverit plantam quandam ad genus receptum, cuius nomen gerebat, non pertinere, ut ex. gr. in Monop. irregular. *Origanum fistulosum*, tamen novum genus ex ipso constituere & novum
no-

-
- a) Ipse *Linnaeus* suadet, ut nomina nova non a iunioribus conficiantur: quippe qui nondum satis hac in re essent periti, sed tantum a veteranis, ac satis expertis; interea tamen ipse sibi, ut novus & iunior tunc Botanico, libertatem sumsit, non unum aut alterum, decem aut viginti, sed centum aut plura, partim nova, partim hisce temporibus inusitata nomina in rem herbariam introducere: cur igitur & quo fundamento id aliis iunioribus, nedum senioribus interdiceret Botanicis, qui per longe amplius spatium rem herbariam excoluerunt.

nomen ipsi imponere ausus non est, sed vetus ac malum retinuit; TOVRNEFORTIVS vero postea audacior factus est, atque ex multis eiusmodi speciebus, antea iam notis, quas apto nomine haud instructas esse iudicavit, nova genera, novis nominibus insignita fecit, quem postea PLUMIERVS, BOERHAVIVS, VALLANTIVS, PONTEDERA, DILLENIVS aliique multi secuti sunt; & sic BOERHAVIVS ex *Chamae-pyti* ita dicta *austriaca*, quae multum a *Chamae-pyti* differabat, & hinc a RIVINO *Pseudochamae-pytis* dicta est, *Ruyschiam*; ex *viola aquatica*, quae a *viola* quam maxime discrepat, *Hottoniam*, ex aliis, alia genera, & quidem ex mea sententia, rectissime constituit.

§. X.

Ad horum exemplum, cum *Coffeae* plantam multis in rebus a *Iasmino* differre perspiceret Illustr. DN. PRAESES, ad cuius genus antea a variis relatum erat Botanicis, eam inde separavit & peculiare genus inde iam A. 1730. in Catal. Plant. Horti Acad. Juliae p. 33. constituit, id quod recte factum ipse LINNAEVS, acerrimus alias censor, agnovit, & in generibus suis tanquam peculiare atque a *Iasmino* diversum genus retinuit ac descripsit. Ita & ex certis plantis, quae paullo antiquiores Botanici ad *Fritillariae* genus, nomine *Fritillariae Crassae*, recentiores autem & cumprimis TOVRNEFORTIVS, BOERHAVIVS, MILLERVS, ad *Asclepiadis* genus retulerunt, Ill. DN. PRAESES ob quam plurima diversa ab utroque hoc genere separavit, & STISSERIAE nomen, ob certas rationes in eodem Catalogo p. 36. adductas, dedit. Hoc plantarum genus quoque diversum ab illis, quarum nomen antea gesserat, diu post Ill. DN. PRAESIDEM agnovit LINNAEVS, sed nomen *Stisseriae*, a Botanico quondam huius Academiae egregio, ipsi ab Illo prius datum, & quo nomine etiam usus est in F. Bot. p. 13. Crit. Botan. p. 13. & forte aliis in locis; postea reiecit, atque *Stapeliae*, a Stapelio, alio

Botanico, imposuit. Quam vero ob rationem illud nomen iam A. 1730 ab Illustr. DN. PRAESIDE constitutum reiecerit, & A. 1737. *Stapeliae* substituerit, non perspicio aliam, quam si libere, quod res est, fateri licet, nimium eius innovandi desiderium, praesertim cum in Fund. Botan. aph. 238 dicat: *Nomina ad Botanici bene meriti memoriam conservandam constructa, sancte servo*; ac praeterea ipse iubeat, *nomina antiquiora* siue prius data, si ceterum nullo vitio laborent, prae recentioribus retinenda, eo addito elogio, *prior tempore, prior iure*. a) Nam si plantae cuidam in *Stapelii* honorem, *Stapeliae* nomen, dare voluisset, aliam facile, quae nomine apto instructa nondum erat, invenire potuisset: dum non paucis plantis nomina a viris dedit, qui nullum hucusque inter eruditos, & cum primis Botanicos nomen habuerunt, in quorum unius locum facile *Stapeliae*, nisi praeter necessitatem innovare ipsi hic placuisset, substituere potuisset.

§. XI.

Cum praeterea Illustr. DN. PRAESES videret praestantissimos recentiores Botanicos, ut RAIVM, TOURNEFORTIVM & BOERHAVIVM in plantis flore cruciformi donatis, generi *Hesperidis* & *Turritidis* *siliquas longas, teretes, cylindraceas*, inter notas adscribere, ILLE vero species his annumeratas deprehenderet varias, quae flore quidem cruciformi cum *Hesperide* aut *Turritide* conveniebant, *sed siliquis* (quae hac in classe ad genera constituenda & distinguenda magni sunt momenti) *teretibus, cylindricis, destituebantur*, merito ex his, quae *siliquas teretes cylindricas* non habebant, peculiariora & nova genera constituenda existimavit, ut hac ratione rite a se invicem distinguere possint, & tyrones alii non fallantur, aut dubii reddantur, si plantam flore cruciformi *siliquis*, v. g. *quadrangulis*, donatam inveniant,

a) Vid. Linn. Crit. Botan. p. 89. & alibi.

niant, quam si notas Hesperidis vel Turritidis didicerunt, aut legerunt, nunquam ad has, si sapiunt, illas recte referri posse existimabunt.

§. XII.

Ob has igitur causas, dum *varias invenerat*, quae *primo habebant filiquas quadrangulas, longas, a caule multum distantes*, in notis vero caracteristicis Hesperidis & Turritidis *filiquae quadrangulae nulla fiebat mentio*, ergo etiam iudicavit, filiquis quadrangulis donatas eiusmodi plantas cruciformes recte ad Hesperidis vel Turritidis genus referri non posse, & discentibus errandi atque haesitandi occasionem praebere, rectius ipsis consuli posse existimavit, quia ipse olim his notis incertus ac dubius factus est, ignorans quo hae plantae recte referri possint, si peculiare genus ex illis constitueretur, quae *filiquis longis, tenuibus, quadrangulis & praesertim a caule multum distantibus* gaudent, cui generi novo ex antiquis, sed male ad ea genera relatis speciebus, quae cylindricas filiquas habere debent, conflatis, *Conringiae* nomen dedit, a celebri huius Academiae Medico & Polyhistore, Hermanno CONRINGIO, qui in sua Introductione in artem Medicam tam bene de re herbaria scripsit, ut a TOVRNEFORTIO in Isagoge sua Institut. Rei herb. praemissa, saepissime citetur & laudetur. Ita enim nunc Botanophili, si plantas eiusmodi flore cruciformi donatas offendunt, qui filiquas huic *Conringiae* generi adscriptas invenient, non amplius haesitabunt, utrum ad Hesperidis aut Turritidis, an ad aliud genus pertineant; sed ex hac adeo manifesta ac diversa, a cylindrica figura, quadrangula ac longa, facilius, quam olim invenient, quod ad *Conringiae* genus pertineant.

§. XIII.

Porro cum inter species, ad Hesperidis quoque genus relatas, unam deprehenderet, quae *filiqua divisura sive figura*

Cornu Cervi donata esset, haec vero figura, nisi me omnia fallunt, a figura cylindrica quam maxime aliena est; hinc & hanc (& si quae aliae adhuc sunt eiusmodi figurae) ab Hesperidis genere eximendam esse statuit, atque novum ac peculiare genus accuratioris doctrinae causa inde constituendum esse iudicavit, cui *Schelhameriae* nomen dedit, a SCHELHAMERO, Medico, Anatomico, & Botanico huius Academiae olim praestantissimo, quod, ni fallor, se satis ab affinibus notabili hac nota sive filiquae figura distinguit, ita ut neminem iure dubitare posse existimem, *an non tam insignis nota, a figura filiquae teretis adeo diversa, sufficiens & apta sit ad peculiare ac diversum a filiqua cylindrica genus stabiliendum.*

§. XIV.

Praeterea inter Hesperides, quarum filiqua, ut saepe dictum est, teres aut cylindrica esse debet, reperit filiquas *sagittae similes*, sive apice certa ratione *tricuspidate* instructas. Quoniam vero haec nota sive haec huius filiquae figura adeo diversa & insignis rursus est, ut a filiqua simplici, tereti seu cylindrica, etiam a tironibus facile, si eam conspiciunt, distinguere ab aliis queat, novum genus ab Hesperide diversum, inde quoque constituendum censuit, quod GAKENIAE nomine, ab Alex. Chr. GAKENHOLZIO insignivit, qui per plures annos non solum horti Helmstädtensis curam gesserat, sed & Botanica scripta edidit, atque tandem hortum Academiae Iuliae splendido, *mille nummorum imperialium uncialium legato*, ad studium Botanicum hic promovendum, beavit.

§. XV.

Obiter vero hic adhuc notamus, quod, si alias nihil est in plantis, unde aptum generibus novis nomen dari queat, hoc optime, ex nostra saltem sententia, fieri posse existimamus a Viro quodam celebri, erudito & praesertim Botanico, aut
qui

qui alias de re herbaria bene mereri studuit, sicut id etiam TOVRNEFORTIVS, PLVMIERIVS, BOERHAVIVS, PONTEDERA, aliique & quam maxime (quod laudandum) LINNAEVUS fecerunt. Haec enim nomina ut Ill. Dn. PRAESIDES olim in *Diss. de Fol. utilitate*, in constituendis plantarum generibus ostendere satagit, ac postea LINNAEVUS uberius in *Crit. Botan.* p. 77. demonstravit, facile prae multis aliis & praesertim Graecis, aliisve difficilioribus retinentur.

§. XVI.

Antequam vero ulterius in examinanda utili & inutili plantarum nominum mutatione progrediar, *fundamentum primum LINNAEI, quo tantae, at saepe inutiles mutationes ab ipso factae nituntur*, paullo curatius est examinandum; id quod in *Fund. eius Botan. ac Critica Botanica* continetur aphorismo 213. qui ita se habet: *Quaecunque plantae genere conveniunt, eodem nomine generico designandae sunt; quae verba priora in Critica sua Botanica ita illustrat: Quaecunque, ait, plantae fructificatione (hoc est, flore & fructu) conveniunt, eas eodem nomine generico esse denominandas, hocque primum esse fundamentum, cui rota superstructa esset scientia Botanices, quod nullam admitteret exceptionem, nullam cautelam, sed axiomatis instar nudum persisteret, asseverat.*

§. XVII.

Hoc postulatum, quod pro fundamento primario Botanices hic ponit, novum quidem non est, neque a LINNAEO primum excogitatum, sed a plerisque, si non omnibus, Botanice Methodicis iam fundamenti loco propositum est, atque etiam ab Ill. D. PRAESIDE assumptum; verum ob enormes confusiones & noxas, quas inde, si simpliciter & sine omni exceptione aut limitatione assumeretur, in re medica & botanica orituras esse perspexerunt, limitationes & exceptiones quasdam, secundum tritum illud, nulla regula sine exceptione, ad u-
num

num omnes admiserunt, *id quod ipsos iure ac merito fecisse atque adhuc hodie faciendum esse*, uno alterove exemplo ostendere allaborabimus; sic ut inde patere possit, *illud postulatum sine limitationibus ipsi nunquam concedi posse* ab illis, qui confusiones & errores in re medica, ut par est, ob rei dignitatem & gravitatem, serio evitare student.

§. XVIII.

Demonstravimus iam supra §. IV., quod ex *Abrotano*, *Absinthio* & *Artemisia*, ex illa hypothese unum genus, *Artemisiae* nomine, exclusis *Abrotani* atque *Absinthii* nominibus constituerit. Sed heu *qualis & quanta confusio in Medicina*, (in cuius tamen gratiam, ut ego saltem opinor, Botanica praecipue excolitur) *est oritura*, primo si LINNAEVS aut eius asseclae vel *Absinthium* ipsum, vel eius essentiam, oleum, conservam aut extractum ex officina pharmaceutica, ut moris est Medicis, desiderent atque aegro praescribere vellent; dum loco *Absinthii*, cuius genus & nomen expungit, *Artemisiam*, quae odore, sapore & viribus, magno pere ab *absinthio* differt, praescriberent, quia Pharmacopoeus *artemisiam*, aut eius essentiam &c. sed non *absinthium*, vel eius desideratam essentiam, aegro mitteret, unde profecto idem effectus cum damno aegri non esset expectandus.

§. XIX.

Sed dicet forte LINNAEVS hic *non simpliciter Artemisiam esse praescribendam*, sed nomen speciale, quod in horto Cliffortiano pro specie illa *Artemisiae*, quo *Absinthium* intelligit, designanda dedit, formulae esse addendum, hocque nomen prius ab omnibus aliis Medicis & Pharmacopoeis esse discendum atque sciendum, sic errorem ac confusionem evitari posse. Hoc vero nomen speciale ita se habet: *Artemisia, foliis compositis, multifidis, floribus subglobosis, pendulis, recepta.*

ceptaculo papposo. Sed quot hic rursus postulata requiruntur concedenda, quae ob multas graves rationes plerique, imo longe maxima pars Medicorum haud concedent, Pharmacopoei vero haec aliaque adeo proluxa nomina, dum nimis difficilia, discere recusabunt, atque *dum unico absinthii vocabulo idem dicitur*, quod in Linnaeano *novem*, stultos sine dubio illos Medicos iudicabunt, qui ita praescribere vellent.

§. XX.

Deinde si qui etiam Medici hoc aliave eiusmodi nomina LINNAEI proluxissima addiscere eisque se sensim assuescere, Absinthii vero oblivisci vellent (nam Pharmacopoei, ut vereor, nunquam id facient, cum quibus tamen necessario Medici commercium habere, & ut illi intelligant, scribere debent, ob innumeros eosque gravissimos alias inde metuentos errores) incommoda tamen & damna a mutatione nominis absinthii in artemisiam hoc ipso nondum superassent, sed, praeter haec, *scriptores quoque Medicos & Pharmaceuticos, imo & ipsos Botánicos intelligere non possent*, si illos legere vellent, vel, ut par est, deberent. Nam dum LINNAEVS genus Absinthii non habet, adeoque nec nomen, omnes illos scriptores Medicos, quos vulgo *práticos* sive clinicos appellant, & qui ab HIPPOCRATIS & CELSI tempore, usque ad hodiernum diem scripserunt, atque absinthium & abrotanum (quorum nomina in Artemisiam LINNAEVS mutavit) laudarunt atque commendarunt, ignorabunt, quatenus sint illae plantae sub absinthii aut abrotani nomine ab ipsis commendatae: atque sic nullum fructum ex libris eorum capere possent, nisi omnia haec scripta prius ita mutarentur, ut semper, ubi absinthium vel abrotanum & medicamenta inde praeparata nominarunt, nomina nova eaque proluxissima LINNAEI substituantur; id quod vero nunquam est sperandum. Cum denique haec tria nomina in u-

C

num

num contrahere voluerit, *ex tribus illis potius Absinthii*, tanquam usitatissimum, merito *retinere* debuisset, primo quia hoc ex his est notissimum, atque vel centies praescribitur, antequam Artemisia vel semel adhibetur, & deinde etiam, quia CELSVS, Medicorum Cicero, eo utitur; dum contra Artemisiam in hoc non inveni.

§. XXI.

Atque idem prorsus sentiendum est de ceteris omnibus plantis, medico usui dicatis, & in officinas pharmaceuticas receptis, quarum nomina usitata LINNAEVS mutavit, aut ad alia genera retulit, prout magnam horum partem supra §. IV. recensuimus. Iuvat tamen exempli loco adhuc pauca hic in medium adducere, ut mira, quae in Medicinam ex LINNAEI hypothesebus induceretur confusio, tanto melius pateat. Itaque Acetosae & Lapathi genus receptissimum non solum in unum genus, ut alii quidam iam ante ipsum, ob eandem fructificationem fecerunt, in unum quoque genus contrahit; qui vero ante LINNAEVM hoc fecerunt, Acetosae genus sub genere Lapathi comprehenderunt, & prius Lapathum acido vel acetoso sapore vocarunt, atque sic tamen unum ex istis nominibus usitatis, quod etiam antiquum est, retinuerunt, ne nimia fieret mutatio, & hoc ipso tanto minor oriretur confusio. Verum LINNAEVS mutatione Acetosae in Lapathi genus non est contentus, sed ut tanto maior mutatio (ne dicam confusio) in re Medica & pharmaceutica fieret, & Acetosae & Lapathi nomen, quod tamen CELSVS, praestantissimus Medicorum Latinorum scriptor, usurpavit & postea Medici plerique fere omnes, reiecit, atque nomen recentioribus temporibus prorsus obsoletum, in CELSO non reperiundum, atque in officinis ac libris Medicis inusitatum, RVMICIS scilicet, substituit, haud memor, moniti sapientissimi CICERONIS, quando dixit: Cave ne obsoletis utaris vocabulis, praesertim ubi bona & usitata in promptu

ptu sunt. Si quis enim *radicem acetosae vel lapathi sub rumicis nomine praescriberet*, nullus forte pharmacopoeorum ipsum intelligeret, & si forte exercitator quidam audivisset, quod LINNAEVS haec duo genera sub inusitato *rumicis* nomine intelligat, ignorabit tamen, *utrum acetosae an lapathi radicem recipere deberet*, nisi forte hortus Cliffortianus ipsi in promptu esset, atque Medicus per nomina ibidem valde prolixa, quibus Acetosam a Lapathio discernit, utrumque distinxisset. Ita enim in horto Cliffortiano pag. 138. planta, quam *Lapathum acutum* vocant, Medici atque officinae, ipsi appellatur, *Rumex floribus hermaphroditis, valvulis dentatis, granulo incumbente auctis*, quod nomen alias nullus pharmacopoeus intelligeret. *Acetosa* vero pratensis aut vulgaris, qua in officinis vulgo utimur, *Rumex foliis oblongo-sagittatis* ipsi vocatur: quae duae autem, quando, ut vulgo fieri solet, nomine Lapathi acuti & Acetosae praescribuntur, ex his nominibus omnes Pharmacopoei norunt, quid Medicus velit. Si adhuc optimum Lapathi nomen retinuisset, atque Lapathum acetosum quis praescriberet, multi forte adhuc intelligerent, quid Medicus velit; sed *sub rumicis nomine* vix ullus.

§. XXII.

Helenii nomen & genus quoque exterminat atque ex hypothefibus suis ob floris scilicet & fructus similitudinem, ad Asteris genus & nomen refert, nomine prolixissimo, nimirum *Aster foliis ovatis, rugosis, subtus tomentosis, amplexicaulis, calycum squamis ovatis, patulis*: quibus undecim vocabulis nihil aliud dicit, quam quod alii Medici unico *Helenii* dicunt, atqui hi a Medicis & pharmacopoeis omnibus intelliguntur; LINNAEVS vero & qui eum sequi volunt, vix ab unico. Atque ita se res habet in multis aliis. Mirandum, quod cum aliis in rebus brevitatem in re herbaria adeo amet & commendet, ita ut nullum nomen neque genericum, neque classificum ex duobus vocabulis constans admittendum esse censeat, sic-

ut patere potest ex Fund. Botan. eius §. 221. 222. 223. 224. 225, tamen, ubi plantae medicae, ut *Helenium* aliaeque multae unico saepe nomine quam aptissime nominari possent, atque ab aliis etiam ita nominantur & intelliguntur, LINNAEVS tamen saepe nomina 6, 8, 10 ad 12 vocabulis constantia, nomini simplici, sed pessimo instituto, praefert.

§. XXIII.

Ad *Teucrii* genus, ob fructificationis similitudinem refert genera quam plurima, antiquis & antecessoribus nostris, imo & adhuc plerisque Medicis hodiernis ac Pharmacopoeis distincta, qualia sunt *Aiuga*, *Bugula*, *Chamaedrys*, *Chamaepytis*, *Iva*, *Marum*, *Polium*, *Scordium* & *Scorodonia*; quae omnia hucusque suis signis a se invicem distincta sunt ab aliis, quia in Medicina saepius adhiberi & unico ac simplici nomine distinguui atque praescribi solent. Haec vero omnia ad unum genus *Teucrii* refert, sed adeo prolixis nominibus a se invicem distinguit, ut nauseam profecto plerisque iis ipsis excitet. Sed ne omnes has plantas eius nominibus hic enarremus, atque forte Lectoribus nimiam nauseam hic creemus, nonnulla tantum exempli loco proferemus, ex quibus de ceteris facile iudicare licet: reliqua vero qui nosse vult, in horto Clifort. p. 301. & seq. evolvere facile poterit. Itaque

AIVGA sive *polium* ipsi appellatur, *Teucrium foliis lanceolatis integerrimis petiolatis, spicis laxis subrotundis.*

BVGULA; *Teucrium foliis obverse ovatis crenatis, caule simplicissimo, flagellis reptatricibus.*

CHAMAEDRYS; *Teucrium foliis ovatis, inciso crenatis petiolatis, floribus laxè verticillatis.*

MARVM; *Teucrium foliis ovatis, utrinque acutis integerrimis, floribus solitariis spicatim digestis.*

SCORDIVM; *Teucrium foliis ovato-lanceolatis, serratis sessilibus, floribus saepe binis.* Ubi semper septem, octo, novem, vel decem vocabulis non plus dicit, quam veteres & alii

Me-

Medici recentiores, unico *Aiugae*, five polii, *Bugulae*, *Chamaedrys*, *Mari* aut *Scordii*.

§. XXIV.

Heu! quae proluxa formula esset oritura, si quis modo nominatas plantas §. XXIII, vel simul vel saltem plerasque pro una compositione, id quod saepius contingere potest, praescribere vellet. Sane duae vel tres simul ita praescriptae quam plurimis imo & ipsis pharmacopoeis eorumque famulis ac pueris risum movebunt: quid non fieret, si plures simul in unam reciperentur formulam? Quid per pauca fieri potest, non debet fieri per plura, ipse alias saepe inculcat: cur id etiam hic non facit? Quando uno vocabulo omnibus Medicis & pharmacopoeis plantam illam perspicue indicare possum, quam volo, quid opus est decem, quae rem sane magis obscurant, quam illustrent, sicuti exempla adducta rerum peritis facile persuadebunt. Non dicam, quod vix ullus par sit retinendis nominibus illis prolixissimis. RIVINVS sane haud postremus ex Botanicis Methodicis, iam risit eos in Introductione sua in rem herbariam, p. II. & de Flor. mon. p. 8. qui *Scordium* ad *Chamaedryn* referre voluerunt sub nomine *chamaedrys palustris*, *hirsutae*, *allium redolens*, dicendo, absonum esse multis dicere vocabulis, quod unico *Scordii* dici posset: quid non faceret, si nomen longe prolixius LINNAEI de hoc aliisque generibus Medicis audiret. Itaque ob multa eiusmodi absona, quae sequuntur, quando genera nonnisi ex fructificatione constituere vellemus, hypothesis LINNAEI §. 213. sine exceptionibus assumi, nostra sententia non potest.

§. XXV.

Atque eadem confusio eademque incommoda metuenda sunt de plerisque ceteris supra recensitis §. IV. nominibus five generibus plantarum officinalium, si Linnaeana nomina, loco veterum ac receptorum in formulis velimus adhibere. Ut v. gr. loco

Bardanae, *Arctii* ; loco Cardiacae, *Leonuri* ; loco Caryophylli vel Tunicae, *Dianthi* ; loco Caryophyllatae, *Gei* ; loco Chaerophylli, *Scandicis* ; loco Cydoniorum, *Pyri* ; loco Elaterii, *Momordicae* ; loco Filipendulae, *Ulmariae* ; loco Foeni graeci, *Medicaginis* ; loco Hederae terrestris, *Glechomae* aut *Glechomatis* ; loco Lupuli, *Humuli* ; loco Majoranae, *Origani* ; loco Petasitidis, *Tussilaginis* ; loco Pysylli, *Plantaginis* ; loco Sennae, *Cassiae* ; loco Zingiberis, *Amomi* ; & sic porro : ut si quis praescriberet :

℞. rad. arctii - gei-amomi. a ʒss.

herb. leonuri-scandicis - glechom.

flor. dianth.-antirrhini a. M. j.

fem. pyri-medicag. a. ʒj. M. quae formula significare deberet

℞. rad. bardan-caryophyllat-zingib. a ʒss.

herb. cardiac-chaerophylli, heder. terr.

flor. tunic. - linariae a M. j.

fem. cydon.-foeni graeci a ʒj. M.

An non inde maiores imo summae, quae unquam in Medicina fuerunt confusiones, orirentur ? quia plerique & Medici & adhuc minus Pharmacopoei haec nomina intelligunt ; unde metuendum esset, ne hi falsa saepe pro veris, imo prorsus saepe contraria in formulas medicas recepturi essent. a)

Adeo-

a) Cum in hac conscribenda dissertatione occupatus essem, & Ill. DN. PRAESES in lectionibus suis chirurgicis ex Institut suis chirurg. caput de *Paronychia* explicaret, laudavit fomentum HILDANI contra hoc malum, quod ex floribus chamaemeli, & meliloti, itemque ex sem. foeni graeci & cydonior. in lacte coctis constat, in mentem mihi venit hanc compositionem exercitii causa nominibus *Linnaei* hic tradere, dum omnia quatuor ab eo mutata sunt, quae itaque eius stylo ita se habent.

℞. fl. matricar. foliis supra decompositis, setaceis, pedunculis solitariis

tri-

Adeoque recte inde concludi potest, illum, *qui talia condit fundamenta botanica, quae tot tantisque erroribus occasionem praebent, tantasque confusiones in rem herbariam & Medicam inducunt, pro genuino aut orthodoxo Botanico haberi non posse; quippe qui perspicuitatem & certitudinem potius plantarum officinalium, quia Botanica propter Medicinam potissimum colitur, docere, eoque ipso confusiones noxas & errores in Medicina, qui ex confusione & incertitudine alias provenire possunt, evitare debet.*

§. XXVI.

Sed opponet forte aut respondebit LINNAEVS, se tamen *abrotanum, absinthium, artemisiam* itemque *chamaedrym chamaeipytm, marum, scordium &c. ad idem genus retulisse, quia simili fructificatione, ut loqui amat, donatae sunt* hae plantae, atque idem de *Helenio & Astore, Senna & Cassia, Maiorana & Origano*, aliisque modo adductis verum esse, *adeoque & ad idem genus redigendas atque eodem nomine insigniendas esse.* Verum quilibet prudens & praesertim Medicus, *facile in regula quadam limitationes admittit*, quando casus videt, ubi illa regula damna & noxas inferre potest, vel ubi ex illa regula aut axiomate nimis stricte sumto noxae oriuntur: atque hoc in Medicina adeo frequens est, ut sapientissimus CELSVS postquam omnes Medicinae regulas aut praecepta probe examinerat & multi doctissimi Medici cum ipso tandem statuerint,

flor. trifolii, florib. racemosis, leguminibus nudis dispermis,
caule erecto. a. m. i.

fem. medicaginis, leguminibus fere solitariis sessilibus,
erectis, reflexo falcatis acuminatis.

pyri, foliis integerrimis a ʒi. M.

Ratione Paronychiae etiam hic monere volui, quod SEGVIERVS in Bibliotheca sua Botanica WEDELIO dissertationem adscribat Botanicam de Paronychia. Quae vero non est Botanici argumenti sed de morbo paronychia agit.

rint, *Medicinam nulla praecepta habere perpetua, id est, quae limitationes aut exceptiones non habeant*; quod doctrina de venae sectione, purgantibus & vomitoriis, de indicantibus & contra indicantibus, quam efficacissime comprobant. Cur igitur, & hoc loco ob dictas rationes, *confusiones scilicet & errores in Medicina evitandos*, limitationes atque exceptiones non admittemus, ubi res magni momenti hoc exigunt. Si LINNAEVS tempore HIPPOCRATIS vixisset, illud axioma introducere potuisset, & alii ita eum secuti essent; iam vero ob nimias inde metuendas confusiones, haud apte succedit, a)

§. XXVII.

Denique, quamvis hanc regulam, tanquam fundamentum totius sui systematis botanici tam sanctam esse cupiat, *ut nullam prorsus limitationem aut exceptionem admittere velit*, tamen dum in Fund. Botan. suis §. 213. hanc, de qua hactenus egimus, Regulam ponit, nimirum: *Quaecunque plantae genere conveniunt (165.) eodem nomine generico designandae sunt*, provocat ad explicationem quatuor vocabulorum priorum ad §. 165. suorum Fundamentorum, qui ita se habet: *Quaecunque plantae in fructificationis partibus conveniunt, limitatis limitandis, non sunt in primaria distributione distinguendae*. In hoc §. 165. ubi de eodem argumento loquitur, adeoque huc provocat, *limitationes admittit*, dum sine dubio ibi perspexerat,

-
- a) Cum Morisonus ex iisdem Linnaei fundamentis nomina quondam Medica plantarum & speciatim Althaeae etiam in Malvae mutare vellet, Raius, qui tamen Medicus non fuit, sapienter & recte in Meth. Plant. pag. m. 88. edit. 1703. dixit; *Consultius me iudice, fecisset, si Althaeae nomen non sollicitasset, nec eam ex eius possessione, qua per multa secula gavisus est, deturbasset*, ad confusionem vitandam, quae sequeretur, si nomen Althaeae aliud in Medicorum & Botanicorum omnium libris, qui hucusque scripserunt, aliud in Morisoni denotaret.

xerat, hanc regulam sine confusionibus & erroribus inducendis *absque limitatione* stare non posse; & ita quoque agit in §. 166. ubi ait: *Quaecunque (165.) plantae in fructificationis partibus, observatis observandis, differunt, non sunt combinandae*, ubi rursus eadem in re limitationes aperte concedit. Quando vero in Crit. Botan. ad explicationem illius §. 213. pag. 7. pervenit, eorum, quae §. 165. & 166. Fund. Botan. dixerat, quasi oblitus, *limitationes*, quas in his manifeste concesserat, *non amplius admittere vult*, atque sic, ut mihi saltem videtur, sibi met contradicit.

§. XXVIII.

Quod vero hoc non solum verbis his, sed etiam revera faciat, illamque regulam, *quaecunque plantae genere (h. e. flore & fructu) conveniunt, eodem nomine generico esse designandas, & quaecunque, vi contrariorum differunt, non esse combinandas, sed disiungendas*, adeoque nec eodem nomine designandas, haud adeo stricte & sine limitatione observet, pluribus exemplis demonstrare possem: sed, ne nimis hic sim prolixus, nonnullis tantum hoc praestabo. 1) In Dissertatione iam saepius citata Cl. Dn. D. GOECKELII in Method. Linn. §. 71. ex ipsius LINNAEI scriptis variis exemplis ostensum est, ipsum ad idem genus & nomen multas plantas reducere, quae tamen in fructificatione sive flore & fructu revera differunt. Idem in eadem dissertatione iam demonstratum est de *Primulis & Auriculis*. §. 42. ad 50. itemque de *Alfine* §. 56. ad 63. 2) Ex *valerianis* LINNAEI, ubi in horto Cliffortiano plantas multas, & ipsas etiam *Valerianellas* aliorum Botanicorum ad idem genus & nomen *valerianae* refert, quarum tamen in quibusdam flores, ut calcare donati & calcare carentes, magisque minusque regulares; in quibusdam vero fructus sive semina sunt diversissimi; dum in *valerianis* plumula sive pappo sunt instructi, in *valerianellis* vero eis careant, quae itaque iuxta §um 66. qui praecipit, ut *quaecunque plantae in fructificationis partibus differunt, non*

D

sint

sint combinandae, nec coniungendae; id quod tamen, limitando sine dubio regulam generalem, facit.

§. XXIX.

Praeterea ANTIRRHINI genere ac nomine combinat *Antirrhinum* TOURNEF & BOERHAV. aliorumque Botanicorum, ei vero iungit genus *Linariae*, *Asarinae*, *Cymbalariae* & *Elatines*, quae tamen inter se invicem flore & fructu differunt. Sic *Fabas* reducit ad *Viciae* genus; ubi tamen quilibet rusticus & femina agnoscit, *fructum fabae a vicia esse diversum*, & si alterutrum nomen in alterum mutandum fuisset, rectius, me iudice, *Viciae* omisisset, & *Fabae*, tanquam notius & forte etiam antiquius retinere debuisset. Ita *Phaseoli* quam maxime *seminibus* inter se differunt: dum pleraque *reniformia*, alia tamen etiam sunt *ovata*, alia *rotunda*, alia *angulosa*; interea tamen contra datam regulam eos ad unum genus reducit. Ad *FUMARIAE* genus & nomen a LINNAEO in Gen. Plant. refertur *capnoides* T. *cystacapnos* & *capnorchis* BOERHAV. *Pseudofumaria* Riv. & *corydalis* Dill., quamvis ipse ibidem indicet, quod *fructificatione*, hoc est, flore & fructu *differant*, atque etiam ob hanc diversitatem a modo nominatis Botanicis Methodicis in diversa genera divisa atque diversis nominibus appellata sint. Si eiusmodi *differentias fructificationis non attendit*, miror, cur totam plantarum *papilionacearum classem non ad unum genus retulerit*, quia omnes in eo conveniunt, quod *flores proferant papilionaceos & legumina pro fructu*, in quibus semina variae figurae, plerumque tamen *rotunda*, vel *lentiformia*, vel *ovata* vel *reniformia*, continentur, ex quibus tamen multas in diversa genera divisit, quae fructu mehercule tantopere non differunt, ut *fumaria*, *capnoides* T. & *cystacapnos* BOERHAV. Quomodo igitur haec eius regula stare potest sine exceptione aut limitatione, quae fructificatione differunt non esse combinandas,

das, cum plantas fructu longe diversissimas in uno genere & sub uno nomine generico hic combinet. *Lens* profecto longe aliud semen profert quam *Cicer*, quod in hoc est *irregularis figurae*, atque ut ipse LINNAEVS in Gen. plant. ait, *capitis arietis formam habet* & tamen *Lentis* genus extinguendum atque ad *ciceris* genus ac nomen reducendum esse vult, ac revera etiam reducit, quasi *inter figuram lentis & capitis arietis nulla esset differentia*, atque ex hac insigni differentia sola, si aliae deessent, distingui & antiqua haec duo genera ac nomina servari non possent. Accedit, quod *nomen lentis* millies, antequam *ciceris* vel semel, audiatur, sic ut nomen adeo usitatum & notum non tantum praeter necessitatem, sed pessimo consilio & male reiiciatur.

§. XXX.

IN HYACINTHI genere, quod LINNAEVS 1.) ex *Hyacintho* T. & BOERH. qui flores habet monopetalos tubulosos, infundibiliformes, basi ventricosos, limbo sexpartito, 2) ex *Muscari* T. & BOERH. (quod flores monopetalos habet, vel ovatos vel globosos, in botri formam utpl. compactos) unde & *botryoides* dicti sunt. 3) *Hyacinthos floribus hexapetalis* donatos, quos LINNAEVS *Hyacinthum corollis campanulatis sexpartitis* in hort. Cliffort. p. 125 appellat, & ex quo, dum flore diversissimo est, a duobus praecedentibus monopetalis, nimirum hexapetalo, petalis distinctissimis doct. DN. PRAESES merito & iure (secundum LINNAEI axioma illud, quae fructificatione differunt, ad quam & flos pertinet, non coniungenda, sed ad diversa genera referenda) *Hyacinthoidis* genus fecit, quia flores *monopetali & hexapetali recte sub uno genere*, secundum hanc regulam, stare nequeunt. Imo quod magis miror, in Gen. Plant. p. 96. Num. 273, ubi *Hyacinthi* characteres tradit LINNAEVS, ei tribuit *corollam campanulatam, monopetalam, limbo sexfido, reflexo*. Sed nullam

ibi floris five corallae hexpetalae, aut ad fundum usque floris sexpartiti, *sed tantum limbi*, hoc est oris, *sexfidi*, *mentionem facit*, & tamen postea plantas huc ad *monopetalum* genus refert, quae flores *hexapetalos*, ad fundum usque sexpartitos, nusquam inter se cohaerentes, adeoque *revera hexapetalos obtinent*. Imo ipse in horto Cliff. pag. 126. fatetur se diversos flores ad hoc genus referre, dum lin. 5. ait : *Observandum in hoc genere tot dari corollarum figuras, quot species*. Ex quo manifestum est, ipsum eas, quas praescripsit regulas, & quidem, quam praecipuum & *primarium totius Botanices fundamentum esse vult*, non servare, sicuti hoc & in plerisque aliis suis regulis, ut alias demonstrabimus, non facit.

§. XXXI.

Eadem, ni fallor, perversa ratione tria antiqua genera diversa, scilicet, *Lilium convallium*, *Polygonatum* & *Unifolium* ad unum *Convallariae* genus reducit, atque sic simul omnia illa nomina iam diu usitata, extinguit, & novum substituit, cum tamen flores horum generum figura sint diversissimi, atque sic fructificatione non convenient. *Basellam*, speciosam Malabarorum plantam, quae insignem baccam pro fructu fert, ad *cuscutae* genus refert, quod capsulam siccam valde exiguum, pro fructu producit, atque a *Basellae* quam maxime recedit. Unde rursus patet, quod *plantas fructificatione prorsus differentes ad idem genus, contra data sua praecepta reducat*, id quod adhuc exemplis quam plurimis, si luberet, probare possemus; Sed haec nunc sufficiant.

§. XXXII.

In plantis, quae medico non sunt in usu, & ubi nulla noxa inde metuenda, neque aliud quid obstat, Axioma illud §. XVI. cum ceteris Botanicis facile assumo; sed ubi

noxa

noxa, damnum & confusio pertimescenda, aut etiam *nomina absone inde generantur*, aut alia ratio id exigat, axioma hoc, cum praestantissimis recentioribus Botanicis, tam stricte haud observandum esse censeo. Hi enim dudum ante LINNAEVM, & cum primis RAIVS, TOVRNEFORTIVS, BOERHAVIVS, KNAVTIVS, DILLENIVS & VALLANTIVS similitudinem fructificationis in *Abrotano, Absinthio & Artemisia* optime iam observarunt & agnoverunt; verum ob hanc causam, quamvis idem illud axioma §. XVI. pro fundamento totius Botanices posuerint, tamen *has plantas, ob confusiones in Medicina inde oriundas, non ad idem genus redigere, aut eodem nomine generico insignire voluerunt*; sed re curatius perpensa, eas distinctis prorsus & antiquis suis nominibus semper distinxerunt, atque *ex aliis plantarum harum partibus, fructificationi superadditis, & praecipue foliis, cognoverunt*, ita ut etiam vel Pharmacopoeorum vel hortulanorum pueris, imo rudibus femellis rhizotomis aut rusticis non difficile fuerit has plantas etiam sine respectu ad flores, multo minus eorum stamina aut pistillos cognoscere easque a se invicem distinguere & nominatim ex *certa naturali uniuscuiusque foliorum figura ac facie*, quibus etiam *odorem & saporem* addiderunt, iisque *signis non artificialibus*, (uti LINNAEVS ea saepe appellat, quae a fructificatione non desumpta sunt) *sed naturalibus*, sine errore adhuc hodie haec tria genera longe facilius ac promptius agnoscunt atque a se invicem distinguunt, quam omnes, qui LINNAEI signa copiosissima, multo labore ab ipso descripta prius perscrutari in iis volunt.

§. XXXIII.

Obiter vero hic monere volui, *odorem & saporem plantarum* a LINNAEO ex signis characteristicis promiscue reici. Vid. Fund. Bot. §. 267. 268. Cum vero *Absinthium officinarum* certo odore fragranti ac sapore simul amarissimo prae-

ditum sit, alia vero species absinthii detur, absinthio officinarum quam simillima, sed sine sapore & odore, atque hinc etiam *absinthium insipidum* haecenus dictum est: male profecto ageretur, si in absinthii collectione pro usu medico odor & sapor negligeretur, atque *insipidum loco veri ac sapidi sumeretur*: nam facile, opinor, omnes prudentes Medici ac Physici mecum asseverabunt, *insipidum* illis viribus, quas amarum sive sapidum obtinet, minime donari, sed *potius pro usu Medico haud colligendum eique forte prorsus ineptum esse*; id quod etiam in aliis plantis sapidis aut fragrantibus medico usui destinatis, observandum esse censeo, ne insipidae aut inodorae loco sapidarum & fragrantium colligantur, atque in usum adhibeantur: quia, mehercule, illum effectum, quem odoraes & sapidae exerunt, praestare non poterunt. Praeterea *saporis & odoris* plantarum & praesertim officinarum *exploratio* Botanophilis & propterea est commendanda, quia ex horum notitia tanto melius de plantarum qualitatibus & viribus iudicium ferre possunt,

§. XXXIV.

Sed ut ad telam nostram antea coeptam §. XVIII. redeamus, statuimus *tria illa nomina, absinthii, artemisiae & abrotani*, ad morem maiorum nostrorum in Botanica, ob frequentem eorum in Medicina usum *necessario esse retinenda*, atque propterea a se invicem genere distinguenda, brevique nomine, ut haecenus factum est, insignienda. Hoc vero ex LINNAEI hypothefibus & praeiudicatis opinionibus fieri nequit; quia in unum genus ea perperam confundit, quae ab antiquissimis, ad haec usque, temporibus in tria distincta fuerunt. Hinc iure concludendum, illum, qui *distinguenda confundit*, eoque ipso gravibus in Medicina erroribus ansam praebet, *non orthodoxum aut genuinum, sed heterodoxum & Botanicum & Medicum esse*. E contrario, qui plantas medicas

cum

cum veteribus in ea genera, quae diutissime in usu fuerunt, recte distinguit, & notas praebet, quibus rite cognosci atque a se invicem discerni possunt, undecunque etiam desumantur, recte docere, atque *genuinum sive orthodoxum & Botanicum & Medicum esse*, sicuti & RAIUS & RIVINUS & BOERHAVIUS aliique magni Botanici fecere.

§. XXXV.

Quoniam vero *hae tres plantae officinales antiquissimae ex foliorum figura & totius plantae facie*, (praesertim si odor & sapor uniuscuiusque simul in auxilium vocetur) etiam a vulgo facile cognoscuntur, atque a se invicem distinguuntur, sicut usus diuturnus atque experientia manifeste docuerunt, fatuus sit ille qui non ex iisdem etiam signis, ac praesertim si ad *capitulum florum* in iis tribus generibus, (ut alibi uberius ostendemus, *figeram* quoque *lenticulatam* in absinthio, *ovatam* vel *cylindricam* in abrotano & artemisia simul attendet, has plantas, a natura in tria genera distinctas cognoscere queat. Quae cum ita sint, sequi inde existimo, *illos non pro heterodoxis Botanicis esse habendos*, quo nomine LINNAEUS eos infamare gessit, *qui etiam folia*, partes plantarum constantissimas, quae primum in plerisque prodeunt, & quam diutissime durant, quando nimirum florent & fructus ferunt, imo adhuc postea saepe durant, ut semper fere contemplari queant, una cum partibus fructificationis, ad genera promtius cognoscenda ac dignoscenda, adhibent; quemadmodum non solum veteres, qui absque methodo artificiali sive arte, sed sola natura duce id fecerunt, verum etiam ipsi recentiores praestantissimi Botanici methodici, prout uberius ex Cl. DN. PRAESIDIS Dissertatione, *de Foliorum utilitate* in constituendis Plant. Gener. videri potest, qui cum nostra sententia saepissime consentiunt, cum LINNAEI vero dissentiunt.

§. XXXVI.

§. XXXVI.

Illi igitur vim naturae mihi inferre videntur, qui characteres plantarum adeo angustis cancellis, contra sententiam praestantiorum veterum & recentiorum, includere, atque non nisi fructificationem inter notas characteristicas admittere, folia vero, partes plantarum vel aequae utiles ac nobiles, vel saltem satis praestantes & non adeo contemnendas, ex nescio, quo odio aut praeiudicata opinione in ipsa, (unde *misophylli* ii merito appellari possent) ea in dignoscendis & distinguendis certarum plantarum generibus absolute admittere nolint; cum tamen natura nostris semel in mente fabricatis hypothesebus, se, sine innumeris confusionibus non accommodet, aut adstringi se patiatur, sed vult ut nos ipsum sequamur, & notas non ex hypothese, verum ex iis partibus, unde cognosci & ab aliis distingui possunt, petamus: quae vero, cum ad distinguenda genera aliis etiam partibus plantarum, quam fructificatione utatur, sicut revera in tribus illis haecenus ventilatis generibus aliisque quam pluribus facit, ex sola autem fructificatione considerata, utpote mala, ut haecenus demonstratum est, hypothese, genera quam diutissime distincta mire confunduntur, quas natura & usus diuturnus distincta semper esse voluerunt.

§. XXXVII.

Ut vero sententia Clar. DN. PRAESIDIS de foliorum in cognoscendis & distinguendis plantarum generibus utilitate recte percipiatur, & non sinistre, ut a quibus factum est, interpretetur vel distorqueatur, ac si scilicet SOLA FOLIA ad constituenda plantarum genera, exclusis floribus & fructibus, adhibenda esse velit, ille sciat, ipsum quam longissime ab hac abesse sententia; verum potius EVM cum aliis Botanicis methodicis floribus & fructibus primas semper in hoc negotio tribuere partes; attamen sic, ut, ubicunque & quoties eiusmodi casus

sus incidunt, ut plantae, & cumprimis *medicae*, ex folis floribus & fructibus sive seminibus, sicut in *Abfinthio*, *Abrotano* & *Artemisia* aliisque pluribus plantis fieri solet, a se invicem commode distingui non possint, quae ab antiquis temporibus a Medicis fuere distinctae, & diversis nominibus insignitae, cognitae atque usurpatae, & sine qua distinctione errores in re herbaria & praesertim medica essent metuendi, aut manifesto inducerentur; aut ubi & genus quoddam, ob alias graves rationes, ut supra §. VIII. ad XV. de *Hesperidis* genere iam diximus, atque inferius forte adhuc de aliis dicemus, in plura genera melioris doctrinae aut perspicuitatis causa; vel & cumprimis, ubi ad nomina specierum nimis prolixa, quae nauseosissima sunt, breviora reddenda, est dividendum: id quod ad memoriam discentium iuvandam quam plurimum confert, folia, imo & radices, caules, calices, aliasve plantae partes, modum quoque crescendi, caule vel erecto vel volubili, floribus vel in summis caulibus, vel ex alis foliorum, ac similia, quae hoc ab aliis distinguunt, a) partim ut nomina usitata servantur, errores noxii evitentur, contradictiones tollantur, & pulchrior distributio instituat, in auxilium vocanda atque assumenda esse existimat.

§. XXXVIII.

Nam sicuti morbi omnes non ex una corporis parte, non ex solo capite, facie aut pectore, non ex solo pulsu aut urina cognosci possunt, nisi graves circa illorum cognitionem & curationem committere velimus errores; ita & plantarum genera non ex una plantae parte, non ex solo flore aut fructu, multo minus ex solis partibus genitalibus, semper agnosci debent; sed hic morbus magis ex capite & facie, alter magis

E

ex

a) exempla dedit EXC. DN. PRAESES partim in Catalogis suis horti academici, partim in diff. de Folior. utilit.

ex pectore aut ventre, alius ex pedibus vel manibus, vel aliis corporis partibus: atque sicuti *ridiculum esset, omnes morbos ex partibus genitalibus*, vel in regno animali ex his partibus omnia animalia cognoscere velle; ita & plantae ex partibus earum genitalibus folis non semper agnoscendae. Saepe quidem ex floribus & fructibus folis eas cognoscere possumus; *interea tamen etiam multas ex foliis aliisque plantae partibus, in auxilium simul cum fructificatione vocatis*, ut exemplis absinthii, abrotani & artemisiae probavimus, atque *ex plantis unilabiatis aliisque multis uberius facile probari potest, rectius cognosci & ab aliis distingui posse existimo*, si illos errores, quos inde alias oriri, supra §. XVIII. indicavimus, evitare velimus.

§. XXXIX.

Consentimus enim in hoc cum Illustr. BOERHAVIO, qui, ubi de optima plantarum methodo, in praefatione sua ad Indicem suum plantarum alterum horti Lugd. Batavi, agit, pag. „ 13. ita differit: „ Neque etiam arte ita adhaerescimus uni „ parti plantae, ut secundum eam solam ordinemus affines, „ imo vero vivida, sponte obvia, stabilis, & magna partium affinitas quarumcunque, saepe characterem aliis praeferendum „ dabit. Probe novi (pergit) minus probari hanc Raianam „ Methodum magnis in arte magistris: crediderim tamen necessitatem eius patere iis, qui diversas ab hac regula Methodos colunt. Sed ex ipsis classibus describendis, constituentisque generibus, veritus haud fui characteristicas notas „ iam ab hac, iam ab altera iterum in aliis, petere, parte, prout „ magis liquido facilis cognationis species apparebat, usque adeo, ut videas in una hac syntaxi nostrarum firpium plurima uniri, quae dispersim scripsere alius de alio Systemate Botanico. Unde & plus semel contigit, „ definito generis characterem, subnecti quasdam plantas, in „ qui-

„ quibus exquisitè haud deprehenditur praefixa generi no-
 „ ta, dummodo ingens adest interim in aliis convenientia cum
 „ iis, quibus character nomenque generis debetur. Vide-
 „ turque magis sic iuvare discentium memoria per hanc negligèn-
 „ tiam, quam nimis sollicitam & obscuram diligentiam eorum,
 „ qui minima subtilissime sectando naturae abdita verius, pul-
 „ chro quidem instituto, revelant, quam quod facilitatem doctri-
 „ nae discentibus expediant. „ Quae profecto verba viri sa-
 „ pientissimi tam acute hypotheses LINNAEI de staminibus &
 „ pistillis dubias, nimis subtiles & incertas, in constituendis generi-
 „ bus ex sola fructificatione aliasque redarguere videntur, ut
 „ quasi a vate, divo oestro agito, mihi scripta & quasi e tripode
 „ dicta, videantur.

§. XL.

Atque sic partim rationibus, partim autoritate sum-
 morum in hac scientia virorum, me evicisse existimo, chara-
 cteres plantarum non semper ex sola fructificatione, ut LIN-
 NAEVS nimis rigorose contendit, esse petendas; verum
 & ex aliis haud raro plantarum partibus naturalibus, stabilibus,
 sponte obviis, aut vividis, ut BOERHAVIUS ait §. 39, hoc
 est, facile in sensus incurrentibus, non autem a nimis subtili-
 bus, vix, aut saltem difficillime observandis: quia idem
 autor gravissimus eadem in praefatione haud inepte p. 15.
 inquit: *difficilibus istis nugis effici, ut stulta difficilisque appareat*
Botanice: id quod profecto in magnum dedecus Botanicæ
cedit, eamque fere ridiculam facit quam plurimis.

§. XLI.

Porro nomina generum ex duobus vocabulis integris ac di-
 stinctis facta e Republica Botanica releganda esse vult, Fund. Bot.
 §. 221, atque ea etiam in ceteris suis scriptis extirpare stu-
 det: qualia sunt *Auricula ursi*, *Bursa pastoris*, *Corona Imperia-*

lis, *Foenum graecum*, *Lingua cervina*, *Virga aurea* aliaque plura. Verum quia veteres probatissimi Autores & nominatim CELSVS ac PLINIVS, quorum vocabula ne feverissimi quidem Critici carpunt, iam istiusmodi nominibus usi sunt, eaque non nova finxerunt, sed iam ab antecessoribus suis acceperunt, qualia sunt, *Centum capita*, *Fel terrae*, *Foenum graecum*, *Hastula regia*, *Hedera terrestris*, *Labrum veneris*, *Lupus salictarius*, *Olus atrum*, *Pecten veneris*, *Sanguinalis herba*, *Scopa regia*, *Semper vivum*, *Staphis agria*, *Virga sanguinea*, aliaque similia, immerito, mea quidem sententia, reiciuntur; hoc enim esset veteres Latinos velle docere, qua ratione & quibus vocabulis loqui debuissent. Ad imitationem igitur veterum scriptorum classicorum, quos in loquendo & scribendo imitari tuto licet, praesertim cum nullus error, nulla confusio, nullumque damnum in Medicina & Botanica inde oriatur, Botanici superiorum seculorum, imo & recentissimi adhuc alia eiusmodi nomina plantis quibusdam & quidem saepe haud male dederunt, quae, quia a sequentibus retenta & sicut vetera in Botanicam introducta, atque diuturno usu sic ius quasi civitatis in Botanica adepta & Veterani omnes iis assueti sunt, non reicienda esse existimo, praesertim si simul in officinis pharmaceuticis recepta sunt, ut *Bursa pastoris*, *Foenum graecum*, *Lilium convallium*, *Lingua cervina*, *Ros marinum*, *Virga aurea*, quia novis nominibus eadem confusiones eademque mala, quae supra §. V. VI. XVIII. XX. ad XXV. indicavimus, inducerentur. *Coronae imperialis* nomen adeo usitatum ac notum est omnibus, ut immerito reiciatur, praesertim quia ipse LINNAEVS Fund. Botan. 241. dicit: *Nomina generica Patrum Botanices, ut etiam usitatissima & officinalia, retineri debent*; Et licet ex duobus vocabulis hoc nomen constet, & *Corona imperialis* uno vocabulo latino indicari nequit, tamen haec duo vocabula, sicut caetera haec nomina, unam tantum rem denotant, atque splendida speciosorum florum, in forma coronae dispositio, cum

fu-

supereminentium foliolorum fasciculo, in modum cristae super galea Imperatorum aliorumque Magnatum, efficit, ut nomen *Coronae imperialis*, licet satis longum sit, hic facile a quocunque, leviter in latina lingua versato, imo ipsis hortulanis memoria retineatur, longeque profecto facilius, quam inusitatum haecenus & obsoletum vocabulum *petilium*, quod LINNAEVS in locum notissimi, sine prolata ratione, vult substitui, quamvis illud nihil quicquam absurdi nihilque barbari habeat & citra noxam Botanices hoc aliaque eiusmodi vocabula stare queant, quae toleranda esse ipse LINNAEVS Fund. Bot. 239. iubet.

§. XLII.

Igitur vel ex conficta tantum sibi hypothefi, vel ex studio innovandi, & loco consuetorum nova vel antiqua obsoleta nomina in Botanicam, sine ulla utilitate, sed potius cum damno inducendi, tam acerbe in nomina illa, & eos, qui iis utuntur, invehitur, ut indecora ratione in Crit. Bot. p. 23. stultum illud esse temere proclamat, per pauca agere, quod per pauciora fieri possit, atque sic etiam pro stultis illos habebit, qui nomina eiusmodi excogitarunt, vel iis haecenus usi sunt: cuius turpissimi facti, si quid adhuc humanitatis in se habet, sane pudere ipsum deceret, cum plures rationes esse possint, quare quid per plura saepe perficiatur, quod per pauca fieri potuisset. Nam quod rationis loco, cur nomina illa tantopere reiicienda esse velit, profert, vocabulum scilicet unicum semper facilius retineri, quam duo, saepe falsissimum est: quia certus sum, quod a quovis adolescente sive iuvene, imo puero, qui vel mediocriter tantum in latina lingua versati sunt, longe facilius Corona imperialis, quam *Petilium*; Dens canis, quam *Erythronium*; (quod in locum illius substituit) Dens leonis, quam *Leontodon*; Lingua cervina, quam *Asplenium*, & sic porro, memoria retineantur, cum haec graeca nomina, quae, ut alias rationes nunc taceam, plerisque iuvenibus

prae latinis illis facillimis horrifona & barbara, aut quasi talia, videntur. Praeterea *mutatione hac in Medicinalibus plantis eadem confusiones & incommoda*, proveniunt quae ab aliarum officinalium oriri supra §. V. VI. XVIII. XX. ad XXV. probavimus. Denique ipse *hoc suum praeceptum*, sicuti pleraque alia circa nomina, *non servat*: dum non solum genera *Roris marini & Semper vivi*, ex duobus vocabulis constantia, retinet atque usurpat, verum etiam his adhuc novum, nomine *Cornu copiae*, antiquis haud usitatum, superaddit. Quando vero haec tria LINNAEO placent & bona sunt, atque stare possunt, cur non etiam plura alia, quae aliis prudentibus haecenus placuerunt, nihilque absurdi habent, & praesertim officinalia, atque genere *Cornu copiae* longe antiquiora, quorum plura superius §. XLI. ex ipsis Patribus Botanices aliisque praestantioribus Botanicis alibi recensuimus. Cum igitur eiusmodi nomina plantarum 1) sint antiqua, 2) nihil ut plurimum absurdi habeant, 3) nullum damnum in rem Medicam inferant, 4) aequae facile aut profecto saepius adhuc facilius retineri queant, quam substituta graeca, 5) multa earum officinalia sint, & 6) LINNAEUS ipse quibusdam utatur, ut *graeca eiusmodi nunc taceam*, male profecto imo pessime cetera reiicit.

§. XLIII.

E contrario demonstrabo, haec plantarum nomina plerumque non solum *nihil habere*, ob quod iure reiici debeant; verum potius *longe meliora multis aliis*, imo *ex optimis esse*. Nam pleraque in his duobus vocabulis *notam eminentem quasi in ore gerunt*, ut cuilibet prudenti cognitio plantae, quam designat, admodum facilitatur, sicuti exemplis id satis probari potest: ut *Auricula muris & urfi*, nomina haec mihi indicant, quod in his plantis aliquid sit, quod cum *auriculis muris aut urfi similitudinem habet*, & cui vel semel hae plantae, praesertim in flore, cum his nominibus demonstra-

stratae sunt, facile haec nomina & simul plantas addiscet, eorumque non facile obliviscetur. Ita quoque se habet *Bursa pastoris*, *Calceolus Mariae*, *Corona imperialis*, *Corona aut flos solis*, *Dens canis*, *Dens leonis*, *Ferrum equinum*, *Lingua cervi*, *Primula veris*, *Semper vivum*, *Virga aurea*, *Virga argentea*, *Virga, sanguinea*; quae omnia profecto facilius a iuvenibus retinentur, quam multa alia, quae hoc commodum non obtinent, & praesertim graeca, valde proluxa aliave horrifona aut enunciata difficilia.

§. XLIV.

Ad hanc nostram sententiam & inutiles LINNAEI mutationes adhuc uberius probandas, *Dens canis* nobis exemplum erit, quem *Erythronium* appellat. Quilibet iuvenis, qui illud nomen vel semel tantum audivit, atque semel radicem illius plantae vidit, isti non facile nomen hoc facillimum, praesertim cum ratio nominis radici eius quasi insculpta haeret, e memoria excidet. Verum *Erythronii* vocabulum quilibet fatebitur longe difficilius retineri, 1) quia graecum est, & ratio nominis huius longi non patet, graecaque vocabula plerumque, fatente id non solum RIVINO in *Introduct.* sed & ipso LINNAEO in *Crit. Bot.* §. 295. difficilius retinentur; 2) quia nomen est multo longius, quam consuetum; nam *Dens canis* constat ex syllabis non nisi tribus, *Erythronium* vero ex quinque, adeoque fere duplo longius, quod hinc & difficilius longe & pronunciatur & memoria retinetur. Nomina generica sesquipedalia, enunciata difficilia & nauseabunda fugienda esse LINNAEVS praecipit, *Fund. Bot.* 249. multaque etiam eiusmodi in *Crit. Bot.* pag. 134. 135. bene emendat. Hoc vero in vocabulo, loco nominis brevis, contrarium facit, & loco trisyllabi, pentasyllabum substituit; atque sic contra propria profecto praecepta varia ratione peccat, praesertim cum & difficilius sit pronunciari, & simul nauseabundum; quia, ut ipse hoc vocabulum explicat, cum aliis

illis consuetis nominibus botanicis nullam fere servat similitudinem.

§. XLV.

Quaedam quidem ex his nominibus apte breviora reddi possunt, atque etiam a nonnullis iam breviora reddita sunt, ita ut pro *Auricula urfi*, *Auricula* simpliciter, eodem modo, ut loco *Primulae veris*, solum *Primulae* vocabulum adhiberi soleat. Ita pro *Calceolo Mariae*, simpliciter *Calceolus*; pro *Canna indica*, solum *Canna*; pro *herba Paridis*, solum *Paris*; pro *flore Adonis*, simpliciter *Adonis*; pro *Lacryma Iobi*, simpliciter *Lacryma*; pro *Ruta muraria*, solum *Muraria*; pro *Utrunque serrata*, *Serrula*. Pro *Rore solis* iam dudum Cel. HEVCHEVVS substituit *Rorellam* a), pro *Auricula urfi* T. *Auriculam*; & *Nidus avis*, simpliciter *Nidus* ipsi vocatur. Haec quidem LINNAEVS *absurda* vocat; b) verum ego hac in re nihil absurdi conspicio, quod HEVCHEVVS hic commiserit; sed ille vocabulis contumeliosis etiam erga viros praestantissimos & bene meritos valde liberalis est, atque saepius *absurdum* aut *stultum* appellat, quod cum hypothese sua non convenit, aut ipsi haud placet; ubi vero alii prudentes nihil eiusmodi tam amarulenta & indecora animadversione dignum invenire possunt.

§. XLVI.

Quaedam etiam horum nominum prorsus expungi aliaque aptiora substitui recte posse existimamus, & imprimis *Vitis Idææ* nomen, quod pro *Vaccinio* aut myrtillo sumi solet, 1) quia

a) LINNAEVS aptissimum hoc vocabulum expungit & in graecum *Droseram*, sine gravi ratione, mutat. An vero *Rorellae* nomen non sit facilius, aptius & suavius, aliis diiudicandum relinquam.

b) in Crit. Botan. p. 24.

quia cum vite nihil habet simile: quippe quae longe diversissimum ab illo est plantae genus, adeoque male *vitis* appellatur; 2) quia *Synonyma* prostant aequae vel adhuc magis usitatae, & plerisque, qui latinam intelligunt linguam, notissima, nimirum *Vaccinium* & *Myrtillus*, quae nomina huius plantae iam in scholis a pueris discuntur, atque sic plerisque nota sunt: hinc a mutatione nominis *vitis idææ* in *Vaccinium* nihil quicquam confusionis aut erroris est metuendum, & nomen huic plantae incongruum aboletur. Atque idem est sentiendum de aliis eiusmodi nominibus, quae aliquid absoni habent, ut de *Cannabi spuria*, *Urtica fatua* aut *mortua* aliisque similibus: quae pauca vero exempla efficere non debent, ut reliqua apta & usitatissima eiusmodi ex duobus vocabulis constantia nomina cum aliis & praesertim novis aut minus idoneis permutentur,

§. XLVII.

In Fund. Bot. & Crit. Bot. §. 222. etiam vult, Nomina generica ex duobus vocabulis integris & coniunctis vix toleranda esse, uti sunt *Corindum Sanguisorba*, *Saxifraga*, *Sempervivum*, *Vincetoxicum*, *Virgaurea*. Verum hic rursus respondemus, quod haec nomina, quae longo usu iam sunt recepta, atque cum primis in pharmacopoliis usitata, ob confusiones & errores evitandos reiici non debeant, praesertim 1) cum eorum pauca sint, 2) quaedam CELSO, PLINIO aliisque veteribus iam usitata, uti sunt *Olusatrum*, *Quinquefolium*, *Trifolium*, *Rosmarinus*, *Sempervivum*, *Staphisagria* aliaque plura. 3) Quia ipse LINNAEVS eiusmodi nominibus non solum utitur, ut *Bistortae*, *Rosmarini*, *Sanguisorbae*, *Saxifragae*, *Sempervivi*, *Trifolii*, verum adhuc nova, ut *Passifloram*, pro *Granadilla* T. & BOERH. *Biserrulam* pro *Serrula*; *Biscutellam* pro *Perspicillo* iis superaddit. Rationis quidem loco, quare haec vocabula vix sint toleranda, profert, quod alias *Eloquentiae Magistri haberent*, quae

reprehenderent in Botanicis. Consentimus quidem, imo & volumus, puritatem linguae, etiam in re herbaria, quantum fieri potest, esse servandam, atque ipsi vocabula barbara in novis nominibus conficiendis evitare studemus, atque hinc etiam nomen *Passiflorae Linnaei*, quia barbarum prorsus videtur, probare non possumus. Interea tamen, primo *Vetera istiusmodi nomina inepte reiiciuntur*, & deinde si quae forte eiusmodi nomina ab instauratoribus Botanicis, ad veterum normam confecta, & iam per longum tempus usitata sunt, sic ut ius civitatis quasi adepta sint, etiam ut terminos artis, moderati Eloquentiae Magistri tolerant, ipseque LINNAEVS non nulla horum retinuit, mirumque est, ipsum hic solum censuram Criticorum vereri; nam si hi scripta eius & quam plurima ab eo recens excogitata vocabula censurae criticae submittere vellent, materia profecto ipsis haud deficeret, eum ex hoc capite quam acerbissime traducendi. Adeoque antiqua, aut quae iam dudum usurpata eiusmodi sunt nomina, & citra noxam Botanices ac Medicinae stare possunt, ob confusiones ex nominum minus necessaria mutatione evitandas, toleranda esse existimamus, praesertim cum LINNAEVS saepe longe difficiliora in illorum locum substituatur: sicut vel solum nomen *Corindum*, quod ex tribus syllabis constat, & ceterum ad plantam, quam denotat, haud ineptum, mutet in multo longius, scilicet *Cardiospermum*, quod ex quinque componitur & a iuvenibus aliisque in graecis minus exercitatis longe profecto difficilius, quam haecenus usitatum TOVRNEFORTIANVM, addiscitur, retinetur & enunciatur. Igitur diu usitata eiusmodi nomina eaque praesertim satis apta, male cum novis, quamvis etiam meliora essent, transmutantur, multo minus, cum minus aptis: nam ipse LINNAEVS ait in F. B. §. 243. *Nomen genericum dignum, alio, licet aptiori, permutare non licet.*

§. XLIIX.

In §. 223. nomina generica ex vocabulo graeco & latino similibusque, (ut ex barbaro & latino composita,) quae Hybrida vulgo vocantur, non agnoscenda esse vult, ut *Cardamindum* ex *Cardamine* & *indus* a TOVRNEFORTIO compositum: interea tamen ipse, contra hanc suam doctrinam, retinet nomen *Tamarindi*, quod ex *Tamar*, vocabulo barbaro, & *indus* est confarcinatum, sine dubio quia iam a longo tempore est usitatissimum, quam ob causam & nos hoc & alia similia iam saepius retinenda esse suasimus & adhuc suademus. Ita &, dum in sequenti §. 224. Nomina generica, ex uno vocabulo plantarum generico fracto, altero integro, composita, reiici vult, eaque Botanicis indigna proclamat, uti sunt *Lauro-cerasus*, *Lili-asphodelus*, *Lilio-narcissus*, *Lilio-fritillaria*, *Lychni-scabiosa* &c. quae cum multis aliis eiusmodi mutavit, ei graves ob rationes in multis assentire non possum; licet pro more contumeliosa ratione in eos invehatur, qui ea vel excogitarunt, vel etiam tantum iis utuntur, quando in Crit. Bot. p. 29. scribit: *haec nomina idiotis magis digna videri, quam doctis Botanicis*; cum tamen varia eiusmodi a TOVRNEFORTIO & BOERHAVIO, itemque a BURMANNO & aliis egregiis Botanicis, haud sine ratione confecta sunt. a) Cum enim haec nomina, sicuti ea in §. XLIII. notas quasdam illarum, quas designant plantarum, quasi in fronte gerant, dum *Lauro Cerasus* aliquid habeat de *lauro*, & aliquid de *ceraso*, melius saepe hae & aliae eiusmodi ex solo fere nomine cognoscuntur, quam ex amplis descriptionibus, atque & a discentibus & hortulanis etiam facile discuntur, atque me-

F 2

mo-

a) Linn. in Bibl. Bot. praefat. dum de his & similibus Botanicis, cum laude differit, tandem exclamat. Ah *quanti viri!* quae nomina! Hic vero *idiotis* eos accenset; alibi, ut supra iam §. XLII. & XLV. inuimus, *absurdus*, imo *stultus*.

moria retinentur. Obiicit quidem & dicit, *si Laurus est, cur addis cerasum, si cerasus, cur Laurum?* & sic de *Liliasphodelo* aliisque similibus. Ad hanc obiectionem vero facile respondetur, scilicet quia illa *non est perfecta laurus*, neque *perfecta cerasus*, sed *de utraque aliquid habet*, hinc aptissime hoc combinatis eiusmodi nominibus saepe indicatur; id quod & de *Liliasphodelo*, *Lilio-Narcisso* aliisque est sentiendum, atque hucusque etiam ab aliis facile agnitum est. Praeterea p. 30. ait: *ego a caractere addisco nomen, non a nomine caracterem.* Sed si a vel ex nomine character disci potest, an propterea nomen reiiciendum? Minime! praesertim cum in Fund. Bot. & Crit. Bot. §. 240. ipse statuatur: *Nomina generica, quae characterem essentialem, vel faciem plantae exhibent, OPTIMA esse.* Cum vero haec in his plantis reperiuntur, ex sua ipsius sententia debent esse OPTIMA, & si forte non optima, saltem bona; ita ut male ea §. suo 224. reiiciat, atque simul apparet ex dictis, quantopere sibi ipsi contradicat. Haecce nomina praeterea ex regno quoque animali comprobantur, dum zoologi animalibus, quae a duobus diversis aliquid simile habent, nomina etiam ex duobus composita ipsis indiderunt, ut praeter alia, vel solum *Leopardi* nomen docere potest, quia hoc animal de *leone* & *pardo* participat: quare etiam ad exemplum horum & illorum quondam non dubitavit Excell. DN. PRAESES genus quoque *Ranunculasphodeli* in catal. suo Plant. 1730. constituere.

§. XLIX.

Carpit praeterea atque excludenda esse vult §. 225, illa nomina, quibus syllaba una vel altera praeponitur, ut aliud postea plane genus, quam quod antea, significet: exempla sunt *Chamaedrys*, *Chamaepytis*, *Hydropiper*, *Ionthlaspi*, *Lycoperficum*, *Micronymphaea*, *Melilotus*, *Periclymenum*, *Pseudoacacia*, *Pseudodictamnus* & alia, atque fraudis incusat illos in Crit. Botan. p. 31, qui haec
no-

nomina fecerunt, & maior eorum catalogus p.32. videri potest. Verum quia haec nomina non solum vetustissimis scriptoribus & Patribus Botanicis ac speciatim PLINIO in usu fuerunt, quorum vocabula carpere & reiicere velle mihi aequae absonum videtur, ac si quis CICERONIS reiicere vellet, & cum praeterea recentiores praestantissimi Methodici, quos saepius iam nominavimus, non solum illa nomina veterum retinuerunt, verum ad imitationem illorum quoque adhuc nova condiderunt, *peffime facit LINNAEVS, quando & antiquissimos & recentiores summos Botanicos Virosque honestissimos, fraudis hic insimulare audet*: adeoque obiectio haec nullam uberiores meretur refutationem, verum potius recte antiqua haec genera & simul recentiora servantur, nisi forte vel nimia vocabuli prolixitas, aliudve simile incommodum mutationem aptam suadeat.

§. L.

In §. 226. *Nomina generica in oides desinentia, e foro Botanico releganda esse praecipit*, & §. 227. *Nomina generica, ait, ex aliis nominibus genericis, cum syllaba quadam in fine addita, conflata, non placent*. In ambabus hisce hypothefibus praeter omnem necessitatem, & potius in magnum rei herbariae detrimentum reiicienda & mutanda vult omnia illa generum plantarum nomina iam introducta, quae ab aliquo generis nomine iam usitato, per mutationem quandam finis aut ultimae syllabae eius constructa aut derivata sunt, ad ostendendam affinitatem duorum, trium aut plurium etiam generum, atque hoc ipso ad memoriam discentium iuvandam: v. gr. si ab Anemone fit *Anemonoides*; ab Allio, *Alliaria*; a Buglossio, *Buglossoides*; ab Alfine, *Alfinella* & *Alfinastrum*; ab Astragulo, *Astraguloides*; ab Apio, *Apiastrum*; ab Helleboro, *Helleborine* & *Helleboraster*; a Lilio, *Liliastrum*; a Thlaspi, *Thlaspidium*, &c. quibus omnibus Botanici recentiores generum horum, quorum nomina affi-

nia, affinitatem quoque aut similitudinem in pluribus vel quibusdam saltem partibus docere voluerunt; verum *in horum locum nomina plerumque prorsus a nomine radicali aliena, multa cum discentium molestia substituit Linnaeus, eoque ipso iis duplo maiorem laborem, quam alias haberent, praeter omnem necessitatem aut utilitatem concitat, eorumque memoriam tot prorsus differentibus & nihil saepius cum affini simile habentibus nominibus vehementer gravat & onerat.*

§. LI.

Prae ceteris vero his vocabulis nunc paullo intimius nomina illa *in ides, odes sive oides*, quae idem indicant, *desinentia* examinabimus atque ostendemus, *qua iniuria & quam inepte saepius nomina haecce praestantissimamutet.* Primo enim nomina eiusmodi plantarum *in ides vel oides* desinentia veteribus Graecis & Latinis, ut supra iam diximus, in usu fuerunt, adeoque vera & genuina graeca sunt, quae ne severissimi critici iure carpunt & quae propterea *reiicere velle aequè absolum esse existimo, ac si quis alia vocabula graeca vel latina, ut πατήρ vel μήτηρ, pater aut mater, vel similia, quibus HOMERVS, aliive similes autores classici usi sunt, reiicere & in eorum locum alia surrogare, sicque antiquos Graecos ac Latinos graece aut latine loqui vel scribere docere vellet.* Haec vocabula praeterea ab *Εἶδος*, h. e. forma, species sive facies, composita sunt, *tam apta existunt ad affinitatem cum aliis iam cognitis* indicandam, ut nihil supra. Adeoque & praestantissimi quique Botanici haec nomina tam commoda & aptaprehenderunt iisque ea prae aliis adeo placuerunt, ut ad imitationem veterum quamplurima eiusmodi nomina formaverint atque iure adhibuerint: quemadmodum ex RIVINO, TOURNEFORTIO, BOERHAVIO, VAILLANTIO, PONTEDERA, DILLENIO, MILLERO, aliisque bonis Botanicis videre licet. Imo doctissimus RAIVS licet difficillimus ad

no-

nova nomina introducenda fuerit, (conf. supra §. VI.) & vix ullum novum generis nomen confecerit, tamen *Anemonoides*, plantae Anemonae affinis, ex suafu egregii quondam Botanici Leidensis *НОТТОН* datum, in Meth. Plant. p. 190 probavit, atque unice fere prae multis aliis introduxit. Adeoque profecto non fufficit ad haec nomina e Botanica, graves ob rationes a viris fummis conſtructa, eicienda, quod LINNAEVS in Fund. Bot. aph. 226, contra rationes & autoritates tot praefantiffimorum Botanicorum tamaudacter ſtatuat: *Nomina generica in oides definentia e foro Botanico releganda ſunt.*

§. LII.

Rationes pro his nominibus adeo aptis e foro Botanico relegandis nullas affert graves, ſed profecto leves, vel & ex parte omnino ludicras: nam in Crit. Botan. p. 34. primo ea nomina *Amasiam* recentiorum per ironiam, ſibi vero *abominabilem*, vocat. Verum quae *Amasia* Hippocrati, Theophrasto, Dioſcoridi Plinio, Galeno & poſtea tot magnis viris, ad hodiernum uſque diem placuit, illa mehercule non adeo deformis, multo minus *abominabilis*, (ſicut LINNAEVS eam ſibi fingit & vocat) eſſe poteſt, alias tot profecto non placuiſſet & adhuc placeret emunctioris naſi viris. Deinde ait, *veteres omnium rariffime haec vocabula adhibuiſſe*; ſed primo hoc negamus. Interea tamen fingamus aliquantiſper hoc verum eſſe, variae dari poſſunt rationes, quare veteres haec nomina, non tam ſaepe, ut recentiores, adhibuerint; quia nimirum paucorum tantum generum plantarum cognitionem habebant, quae aliis nominibus iam inſtructa erant, aut facile pro lubitu illorum inſtrui potuerant; ſed cum crescente & aucto valde ab aliquo tempore plantarum numero, nomina apta recentioribus deficiebant, affinia vero, haecenus notis, genera ſeſe obtulerunt quamplurima, haecce vocabula in *oides* vel *odes* aptiſſima tunc pro iis iudicarunt, praefertim cum
pri-

primitiva fingere hodie vix probari queat, obsoleta vero antiqua pro novis plantis haud apta iudicaverint.

§. LIII.

Deinde nunc ostendam, quod *respectu paucorum generum*, quae veteribus cognita erant, ii revera satis multa in *oides* five *ides* iam formaverint. Nam mihi decem circiter ex antiquis nota sunt, nimirum *Ascyroides*, *Caucalides*, *Cuminoides*, *Daphnoides*, *Ocymoides*, *Phacoides*, *Scorpioides*, *Sesamoides*, quibus addi poterit *Buniades*, *Citrides* & *Dendroides* Plin. & forte adhuc plura inveniri poterunt. Haec decem vero aut XI. nomina in *ides* aut *oides* ad plantas, quae DIOSCORIDIS ac PLINII tempore notae erant, vix ultra quingentas fuerunt, adeoque fere ita se habent, ut duo ad centum. Si nunc numeramus ex recentioribus quibusdam scriptoribus, qui plantas plerasque hodie in Europa notas descripserunt, vel saltem in Catalogo quodam enumerarunt, quales ex iis, qui nominibus in *oides* usi, praecipui sunt TOVRNEFORTIUS & BOERHAVIUS, reperimus in TOVRNEFORTII Institutionibus XX. & in Coroll. Institut. XII, coniunctim XXXII, & in BOERHAVII Indice altero H. L. B. genera eiusmodi XL circiter, inclusis TOVRNEFORTIANIS fere omnibus. Quibus postea nonnulla accesserunt, quae applausum apud Methodicos invenerunt. a) Si haec pauca genera in *ides* comparantur cum ingenti copia plantarum, quae hodie cognitae sunt, & decem forte millia superant, perspicimus veteres respectu paucitatis, quae ipsis innotuerant, contra LINNAEI sententiam, plura vel saltem quod mirandum, non pauciora eiusmodi nomina habuisse, quam nos hodie habemus.

§ LIV.

- a) *Linnaeus* quidem in Crit. Bot. p. 35. plura recenset; sed varia ex eis, ob varias causas in usum non venerunt; alia vero, ut *Pseudognaphaloides* & *Pseudolimonioides*, forte ipse conflavit, ut numerum solum eorum magis, quam re vera est, augeret.

§. LIV.

Sed ponamus (licet id nondum concedamus), veteres pauciora eiusmodi genera habuisse, rationes quasdam §. LII. huius rei iam exposuimus. Deinde vero sciendum, quod, *tametsi tantum decem circiter eiusmodi nomina apud veteres reperiantur, ea tamen sufficere ad ostendendum, nomina haec esse bona, ita ut non solum a severissimis criticis ut barbara reici non possint, sed ut iis etiam tuto uti, atque ad horum exempla quoque alia nova ad eandem rationem formare queamus.*

§. LV.

Praeterea LINNAEVS eadem pag. 34. Crit. Bot. admodum amarulento sive ignominioso scribendi modo multis magnis insultat viris, dum ait: *Recentiores, & si libere effari licet, INFERIORIS SUBSELLII Botanicos, nulla magis abusos esse hac sua Amasia, (nominibus scilicet in Oides) ut fere vix nomen genericum supersit, quod non huius causa spurium evaserit.* Optarem LINNAEO, quem alias, ob alia in rem herbariam merita, amo, candide & ex toto pectore, ut tam honoris sui ipsius, quam & praestantissimorum omnium Botanicorum gratia haec ignominiosa verba nunquam ex calamo prodissent, cum mox ex indice ab ipso subiecto manifestum sit, praestantissimos quosque Botanicos, vix ullo excepto, hisce usos fuisse nominibus. Vt vero manifestius hoc probeamus, nomina eorum, quos ad inferioris subsellii Botanicos refert, Alphabeti ordine hic sistemus. Sunt vero hi, Boerhavius, Columna, Dillenius, Heisterus, Hermannus, Heucherus, Isnardus, Jussieus, Knautius, Michelius, Morisonus, Nissolius, Plumierius, Pluckenetius, Pontedera, Raius, Rivinus, Ruppis, Scheuchzerus, Tournefortius, Trewius, Vaillantius: unde prudentes videbunt, omnes fere summos huius & praecedentis seculi

Botanicos ad inferius subsellium ab hoc esse detrufos, atque sic summa iniuria ab ipso affectos.

§. LVI.

Verum nec hi soli sunt, qui nominibus plantarum *in oides* usi sunt, quas nominavit, sed nonnulli praeter hos praestantissimi Botanici mihi adhuc in mentem veniunt, qui hoc fecerunt, & quidem ex antiquis, *Hippocrates*, *Theophrastus*, *Dioscorides*, *Plinius*, *Galenus*, *Oribasius*, & ex recentioribus & recentissimis, *Matthiolus*, *Clusius*, *Hottonus*, *Houstonus*, *Millerus*, *Gleditschius*, in Catal. plant. horti Trebenizensis, *Ludwigius*, *Siegesbeckius*, & forte plures alii, quos novus hic Botanicus omnes ad inferius subsellium relegat; Vellem igitur quosnam ad superius subsellium referendos esse censeat, si hos omnes ad inferius detrudat, quos tamen in Praefat. ad Biblioth. suam Botan. summis extulerat laudibus.

§. LVII.

Porro dicit pag. 35. eadem prava, ne dicam, 'calumniosa scribendi ratione, hanc terminationem commune & certum *Asylum pigris fuisse*: quasi praetantissimi hi viri (§. LV. & LVI.) ad *pigros* pertinerent, & ex pigrizia haec nomina excogitassent, atque in exemplum adducit *Echioidis* & *Buglossoidis* genus, quae *RIVINVS* & *DILLENIVS* constituerunt. Verum respondeo, longe facilius hoc dici posse de iis generibus, quae *LINNAEVS* ex nominibus Botanicorum aut Botanophilorum fecit: cum enim *EXP. DN. PRAESES*, qui iam a quadraginta annis Botanicam colit, talia confecerit, *ILLI* non ignotum erit, in quibus nominibus excogitandis plus laboris, ingenii aut iudicii requiratur. Nam his, quibus nomen a viro quodam damus, hoc fieri plerumque solet, ubi nihil in planta videmus, quod ad nomen aptum occasionem
prae-

praebet; adeoque pro arbitrio eiusmodi nomen ei damus a Viro, qui nobis primum in mentem venit, aut cuius in honorem plantam aliquam novam, sive peculiarem, nomine suo cohonestare antea nobis proposuimus. Nam quales aliae meditationes LINNAEO necessariae fuerunt, cum certis plantis *Artediae*, *Brouvalliae*, *Burmannie*, *Gesneriae*, *Gronoviae*, *Royeniae* &c. nomen imposuit, cum plantae hae nihil habent cum his viris simile, haud perspicio.

§. LVIII.

Quando autem nomen in OIDES componere volo, deliberandum prius est, an illa planta, ut exempli loco, *Echioides* aut *Buglossoides*, cum *Echio* aut *Buglossa* aliquid habeat simile; nam alias absurdum nomen *Echioides* aut *Buglossoides*, vel quodcunque aliud huiusmodi conderetur, nisi genus recens denominandum quid haberet, quod cum planta, a qua novum nomen derivandum, simile esset, quia τὸ οἶδες sive *ides*, ab εἶδος *forma*, *species* sive *facies*, aliquam figuram sive similitudinem in certis partibus cum planta, a qua priores syllabae desumptae sunt, indicat & revera etiam (nisi absonum prorsus haberi debeat) requirit. Deinde vero debet etiam adesse dissimile quid, quod distinctionem talem efficere queat, ut novum genus mereatur: nam alias esset eadem, atque ad idem genus & nomen referanda; atque haec duo requisita in genere *Echioidis*, *Buglossoidis*, *Anemonoidis*, *Hyacinthoidis* aliisque fere omnibus in *oides*, si res rite perpendatur, deprehenduntur. Quibus profecto me ostendisse opinor, plus ingenii & meditationis requiri ad genus aliquod in *oides* definens, quam ad genus a nomine cuiusdam hominis condendum, aut ex indice nominum plantarum veterum vetus quoddam nomen mutuandum: atque sic eos, qui eiusmodi genera in *oides* condiderunt, pigrorum nomine, ut LINNAEVS fecit, temere non esse dehonestandos.

§. LIX.

E contrario nomina generum in oides hoc adhuc habent boni, quia audito vel lecto eiusmodi nomine, v. gr. ut in datis exemplis maneamus, *Anemonoides*, *Buglossoides*, *Echioides*, *Hyacinthoides*, mox cuicunque rei herbariae studioso in mentem venit, plantis his aliquid simile inesse cum illis, unde nomen trahunt: ut cum *Anemone*, *Bugloss*, *Echio* aut *Hyacintho*. Si tunc talem plantam video, & attendo ad id, quo a genere radicali differt, facile scire possum, utrum sit illa planta, necne; Contra si quis mihi plantam ostenderet, quam putaret esse *Anemonoidem*, *Buglossoidem* &c. sed nihil in eo deprehenderem, quod cum *Anemone*, *Bugloss* &c. simile esset, mox scirem hanc plantam non esse *Anemonoidem* vel *Buglossoidem*, sed uberius in verum genus & nomen ex fructificatione aliisque plantae partibus esse inquirendum. Denique qui nomina primi generis novit, quemadmodum ea Botanicus quilibet nosse debet, facile deinde quoque derivata, dimidio quasi labore, discere, atque memoria retinere poterit.

§. LX.

LINNAEVS quidem, quod hic oblivisci non debet, ex genere *Buglossoidis* & *Echioidis*, quia haec antiquissima nomina, ex peculiari sua praeiudicata opinione & assumpto malo principio, ferre non vult, ea quidem diversa a *Bugloss* & *Echio* esse, peculiareque genus mereri cognovit, nomine *LYCOP-SIS* insignivit. a) Sed hoc nomen mihi hic quam maxime, si quid aliud, incongruum esse videtur. Si enim originem eius vocabuli consideramus, a graeco *λυκος* Lupus, & *ὄψις* visus seu facies, compositum esse videtur, atque sic secundum hanc

a) Vid. eius Gen. Plant. p. 106. vel hort. Clifford. p. 44.

hanc originem plantam denotat, quae *lupi faciem* aut similitudinem habet aut habere debet. Cum vero nihil, quod sciam, in his plantis sit, quod *lupi faciem* habet; hinc absonum prorsus (ne quid durius dicam) hoc nomen pro his plantis esse existimo. Haud quidem ignoro, *nomen Lycopsis esse antiquum*, id quod forte respondebit; Verum antiquum esse non sufficit, nisi simul etiam id, quod denotat, in planta adsit. LINNAEVS quidem saepius existimasse videtur, se, quando generis alicuius nomen exturbare voluit, officio suo abunde satisfecisse, si modo nomen ex antiquorum nominum catalogo depromeret, atque illud ei generi rursus imponeret; Verum ea saepe admodum male, ut alibi uberius demonstrabo, & cum primis etiam hic, cum planta, cui imposuit, conveniunt. Hinc diiudicandum interim relinquamus prudentibus, utrum nomina illa in *oides* plantis his melius conveniant, an *Lycopsis*, quod, si verum dicere fas est, idem est ac *Lycoides*, & an plus ingenii aut laboris opus fuerit pro RIVINI nominibus excogitandis, quam pro nomine *Lycopsis* ex veteribus a LINNAEO mutuando & in eorum locum temere substituendo.

§. LXI.

Eadem pag. 34. Crit. Botan. EXPER. DN. PRAESIDEM, ubi de *convolvuloide* loquitur, clam mordet, dicendo, IPSVM violentas, quando hoc genus constituit, generi *convolvuli naturalis* intulisse manus, ex assumtis falsis principiis, cum speciem *convolvuli*, quae caule recto est, a genere eius separaverit, & CONVULVLOIDEM vocaverit. Ad quod respondeo, nullas violentas manus generi *convolvuli* esse illatas, separando *convolvuli* varias species, (non unam, ut LINNAEVS falso perhibet) caule erecto, a convolvulis ceteris veris, caule volubili donatis, id est, qui se appositis baculis vel fruticibus circumvolvunt, sicut *vi nominis* huius generis omnes esse de-

bent. Nam plantis, quae se ita non convolvunt, etiam hoc nomen dari recte nequit, *quia tunc non sunt convulvi, & qui eas sic vocat, committit contradictionem & errorem manifestum, quem plebs & pueri observare possunt, atque minimum quinque novimus species, quibus propterea nomen convulvi haud competit, quia se non convolvunt, ex quibus simul sumtis genus convolvuloidis constituit* EXC. DN. PRAESES. a) *Nam sic convulvi generis divisio in duo non fit violenta manu, non renuente, sed duce natura, quae quasdam species caule volubili, alias vero recto, aut prorsus nullo instruxit, quaeque sic se invicem sponte in duo genera, notis vividis & satis obviis, dividunt, eoque ipso hoc simul commodum obtinetur, ut non opus sit in nominibus specierum singulis, ut olim quidam fecerunt, cuivis speciei tam multa distinctionis vocabula addere, aut tam longum fingere nomen, sicuti erat, Convolvulus caule volubili, aut caule non volubili &c. cum nomen specificum, ipso LINNAEO teste F. Bot. §. 291. quo brevius, eo melius, dum Convolvuloidis aut Convolvulastri vocabulum unicum nunc indicat, quod alias duobus, tribus vel quatuor, convolvulus scilicet caule recto aut caule non volubili, esset enunciandum, eodem modo, ut in altero genere solum nomen convulvi idem significat, quod revera est, & quod alias tribus dixerunt, convolvulus nimirum caule volubili, ac simul in convolvulastri genere evitatur illa contradictio, quam ii necessario commiserunt & adhuc committunt, qui eiusmodi plantas, quae se non convolvunt, tamen convolvulum male appellarunt & adhuc appellant.*

§. LXII.

Diiudicandum igitur sapientibus relinquam, an EXC. DNI. PRAESIDIS haec duo genera non sint naturalia & meliora,

-
- a) Quia nomen hoc ex Vocabulo latino & graeco compositum iam ipsi EXC. DNI. PRAESIDI non satis placet, Convolvulastri substituit.

ra, quam si in uno *Convolvuli* nomine combinata relinquantur, itemque *an manus violentas generi convolvuli vulgaris, manifestas contradictiones fovendi, intulerit*, quae nullo modo confundit, sed multo curatius distinguit, & annon principia R A I I, B O E R H A V I I & plerorumque reliquorum Botanicorum, qui subinde etiam genera ex aliis plantae partibus & speciatim etiam ex *diverso modo crescendi*, uti hic itemque in *Valerianis* & *Valerianellis* aliisque fit, constituunt, atque ex hoc fundamento ab aliis affinibus distinguunt, subinde sint meliora & tunc etiam adhibenda, *quando hoc ipso contradictionem eiusmodi evitare possumus*, quae alias discentes turbat. Nam minime pro optimis illa L I N N A E I principia §. XVI. habere possumus, quia multis confusionibus, ut satis haecenus probavimus, ansam praebent; sed certissime persuasi sumus, alia etiam adminicula, aliasque plantarum partes, ex consensu plerorumque Botanicorum, saepe in subsidium esse vocandas, tam ad genera Medica veterum conservanda, quam ad alia nondum satis bene distincta plantarum genera rectius distinguenda, aliosve errores, confusiones aut contradictiones evitandos.

§. LXIII.

Denique L I N N A E V S eadem pag. 34. *Lectores suos ioco quodam, sed admodum ieiuno, aut potius figmento, circa nomina in oides exhilarare vult*, ut eo haec ignaris tanto magis odiosa reddat, dicendo quasi somnians: *Audiavi dudum, (quamvis, cum haec scriberet, nondum senex esset) cum risu a Philosophis & Medicis obiici O I D E S istud, ut, quamprimum librum Botanicum, NB. licet Botanices parum gnari, ausi fuerunt certare, se dignum iudicium in authorem daturus: evolverunt modo indicem, & si observarunt plura nomina in oides ab authore confecta, mox (sed temere) enunciarunt, eum non esse Botanicum, sed Botanicoidem. Verum hic iocus nobis admodum insipidus, ne dicam fatuus,*

videtur. Dicit enim (at, ut mihi videtur, non adeo prudenter) *Philosophos & Medicos illos*, qui hoc absonum iudicium dederunt, *Botanices parum fuisse gnaros*: quid illi recte de Botanica iudicare valuerunt? Certe haud melius, quam coecus de colore: sed potius eo ipso indicat, *se iudices in re*, quam parum aut prorsus non intellexerunt, & graeca verisimiliter quoque ignorarunt, *haud idoneos produxisse*, adeoque & eorum testimonio aut iudicio nihil esse tribuendum, praesertim quando ex nominibus in *oides* tam subito, *evolutum solum indice*, de auctore, quod non sit Botanicus, absque ulla alia ratione aut deliberatione, sine graecae linguae natura ac genio, cui eiusmodi vocabula admodum familiaria, sine consideratione affinitatis, quam multae herbae inter se habent, tam imprudenter mox enunciarunt. Quae cum ita sint, profecto *non dignum, sed quam maxime indignum atque ineptum hac de re iudicium dederunt*; quod nobis & multis aliis *non risum, sed misericordiam commovet* erga eos, qui tam temere, ac frivole hac de re iudicarunt, & forte inter Lappones, cum quibus multum versatus est, aut his similes, eiusmodi iudicia fatua vel audivit vel finxit.

§. LXIV.

E contrario saepe vidimus & praesertim ignaros, aut in graecis litteris rudes, quia haec nomina facile pronunciare non poterant, ea contempsisse; verum veri Philosophi ac Medici, potissimum vero graecarum litterarum periti, egregie, ut merentur, ipsa laudasse atque approbasse, in quibus nihil iure reprehendi queat. Praeterea illi, qui plurima plantarum nomina in *oides* condiderunt, sunt supra §. LI. & LV. nominati. Quo igitur iure Philosophi illi & Medici *Linnaeani* praestantissimos illos aliosque Botánicos per contemptum *Botanicoides* appellare potuerint, & quid de iis Philosophis sit sentiendum, decidendum relinquam sapientibus. Si libere fateri licet,
quod

quod sentio, mihi potius videtur, LINNAEVM tam acriter in haec nomina inuectum esse, eaque e foro Botanico relegare voluisse, ut tanto plura nova nomina in eorum locum effingere, vel obsoleta antiqua rursus revocare sibi que hoc ipso gloriam maiorem, tanquam auctori tot novorum aut restitutorum nominum, comparare potuerit.

§. LXV.

Denique ad praestantiam nominum in *oides* uberius evincendam, ostendam nomina in *oides* in aliis scientiis etiam usitata esse, ut propterea tanto minus in Botanica culpari queant; nam primo in *Anatome* habemus os *hyoides*, *sphaenoides*, *ethmoides*, *cuboides*; inter processus est *coracoides*, *pterygoides*; inter cartilagine, *thyroides*, *cricoides*, *arytaenoides*; & ex musculis nunc in memoriam veniunt *rhomboides*, & *platysma myodes*. In *Mathesi* vero in usu est figura *cuboides*, *rhomboides*, *sphaeroides* aliaeque. Si quis nunc *Anatomicum*, aut *Mathematicum*, qui hisce nominibus utitur, sicuti omnes hodie faciunt, velit propterea cavillandi causa *Anatomicoidem* vel *Mathematicoidem* appellare, an non ille pro ineptissimo, & ne quid durius dicam, homine & quidem merito ab eruditis haberetur, quia nomina haec ad id, quod indicare debent, sunt per quam idonea, & a longissimo tempore, a praestantissimo quovis Botanico iam probata atque usu recepta, sic ut aliis sine confusione permutari nequeant. Idem ergo, de iis valeat, necesse est, qui de Botanicis, qui nominibus in *oides* utuntur, tam temere atque inepte iudicarunt vel adhuc iudicabunt.

§. LXVI.

Quod de nominibus in *oides* haecenus diximus, sentiendum quoque est de illis generum plantarum nominibus, supra §. L. iam indicatis, quae easdem ob rationes, ut haec ex aliis generum nominibus, cum syllaba quadam (una vel altera)

in fine addita, conflata sunt, licet Linnaeo in eius Fund. & Crit. Bot. §. 227. non placeant, adeoque & ea reiiciat, quamvis tam veteribus, quam recentioribus haud sine ratione sint usitatissima. Cuiusmodi nomina, ut exemplis quibusdam nos explicemus, praeter ea, quae §. L. p. 45. iam indicavimus, sunt, quando ab Acetosa facta est Acetofella; a Beta, Betula; a Dracone, Dracunculus & Dracontium; a Fraxino Fraxinella; a Lino, Linaria; a Persico, Persicaria; a Pyro, Pyrola; a Valeriana Valerianella, & sic porro, quorum multa adhuc alia ipse recenset LINNAEVS in Crit. Bot. p. 40. In explicatione vero illius aphorismi 227. p. 38. miratur & se capere haud posse ait, unde malum istud proveniat, quod Botanici toties unum idemque vocabulum ruminare velint, cum tantus inde oriretur foetor, ut nauseam creet sanis, veteribusque ea vix usitata esse, qui recentioribus hic longe fuissent castiores.

§. LXVII.

Verum in utroque hic valde mihi errasse videtur. Nam si *veteres* evolvimus, profecto in illa paucitate plantarum, quas cognoverant (§. LIII.) frequentissime eos eiusmodi nominibus usos esse deprehendimus: sicut exempli loco esse possunt *Acantha*, *Acanthus*, *Acanthium*; *Ammi*, *Ammomum*; *Apium*, *Apiastrum* & *Apios*; *Arum*, *Arisarum*; *Beta*, *Betonica*; *Bulbus*, *Bulbine*; *Bunium*, *Bunias* & *Buniades*; *Cedrus*, *Cedrides*; *Cepa*, *Cepaea*; *Coris*, *Coriandrum*; *Cunila*, *Cunilago*; *Draco*, *Dracunculus* & *Dracontium*; *Elatine*, *Elaterium*; *Filix*, *Filicula*; *Glaux*, *Glaucium*; *Helleborus*, *Helleborine*; *Lens*, *Lenticula*; *Leuce*, *Leucoium*, *Leucanthemum*; *Linum*, *Linaria*; *Lupus* vel *Lupulus* & *Lupinus*; *Mentha*, *Menthastrum*; *Ocymum*, *Ocymastrum* & *Ocymoides*; *Olea*, *Oleaster*; *Phyllon*, *Phyllitis* & *Phyllanthes*; *Pinus*, *Pinafter*; *Piper*, *Piperitis*; *Polygonum*, *Polygonatum*; *Rubus*, *Rubia*; *Scordium*, *Scordotes*; *Scorpio*, *Scorpioides*; *Thymus*, *Thymelaea*; *Tordile*, *Tordylum*; *Tragus*, *Tragium*, *Tragonum*, *Tragonia*, *Tragori-*
ga-

garum, Tragopogum, Tragoselinum, Tragacantha, & plura similia. Ex quibus ergo patet, *veteres non modo saepissime eiusmodi nominibus usos esse, verum etiam saepe, bis terve & saepius quandoque unius nominis ultimam syllabam mutasse, eisque nominibus alias stirpes designasse.*

§. LXVIII.

2. *Quod haec nomina neque foetorem neque nauseam creent sanis (saltem plerisque) cognosci potest ex magno numero horum nominum a recentioribus revera sanis & prudentibus Botanicis in hunc modum, ad imitationem veterum, efformata: cum, me iudice, revera una cum eis §. 47, 48, 49 & 50. sint ex optimis, quibus genera affinia aptissime denominare, atque memoriae egregium levamen comparare valemus, sicut ex plerisque illis, quae §. 66 & 67 recensuimus, videre licet. Nam cur imitari veteres in eo, quod ipsi tam saepe & profecto non sine ratione fecerunt, non licebit? praesertim cum usum huius rei perspiciamus & certum ex quam plurimorum consensu sit, quod vocabula affinia facilius non solum memoria retineantur, ita ut propterea hodie etiam in scholis vocabula pueros doceant praeceptores ad hunc modum, sed & ad genus cum alio multum conveniens optime designandum quam aptissima sint, & longe aptiora, quam si a LINNAEO nomen ab affinis generis nomine diversissimum, five recens sit five antiquum, ut quando pro Acanthio, Onopordum; Alaternoide, Celastrus; Amaranthoide, Gomphrena; Alliaria, Erysimum; Alsinastro, Elatine; Alsinella, Sagina; Araliastro, Panax & centum alia eiusmodi substituantur, aut in locum illorum surrogentur. Interea tamen sicut in omnibus rebus in se bonis, excessu peccari potest, atque in nominibus veterum a Trago derivatis & compositis (§. LXVII) nimia horum nominum copia, (dum octo hic ex iis collegi) facile errores committi possunt, ita convenientius esse existimo, ne ultra duo facile ab uno radicali nomine formentur nomina alia: id quod etiam & veteres & recentiores praestantiores Botanici utplurimum*

num observarunt, quia maior copia facile confusiones concitare potest.

§. LXIX.

Deinde adhuc notare oportet, quod LINNAEVS ipse suum praeceptum 227. saepius non servaverit, quando nimirum nomina, ut ex quam plurimis tantum pauca hic commemorem, sequentia istiusmodi ab ipso vel retinentur, vel ab eo recens excogitata sunt: ut *Agrostis* & *Agrostema*. *Ami* & *Ammomum*; *Asperula* & *Asperugo*; *Beta*, *Betula* & *Betonica*; *Calla*, *Calligonum*; *Canna*, *Cannabis*; *Cassia*, *Cassine*; *Ceratonia*, *Ceratophyllum* & plura alia: quo referri etiam possunt *Chrysanthemum*, *Chrysobalanus*, *Chrysocoma*, *Chrysogonum*, *Chrysophyllum* & *Chrysosplenium*, quippe quae nomina omnia a *Chryso*, auro, ultimis syllabis tantum mutatis, facta sunt. Ita & *Coris*, *Coriaria*, *Coriandrum*, & *Corispermum* primis syllabis omnia conveniunt & ultimis tantum a se differunt, sicut illa a *Trago* derivata §. LXVII. Sic *Coronaria* & *Coronilla* ambo a *Corona* ortum habent, & *Pyrolam* a *Pyro*, addita una syllaba nominatam esse nemo forte ibit inficias: interea tamen a *Linnaeo* usurpantur: id quod quidem non reprehendo, sed licitum esse existimo, sed cum hoc vetet, & tamen ipse facit, cur alios propterea reprehendit? *An forte credit sua solum nomina esse pulchra & grata*, aliorum vero, eadem ratione constructa, tam foetida, ut nauseam creent? *Heu qualis & quanta haec est Linnaei de se ipso opinio*, cui aliorum res (suis prorsus similes) sordent, *suae vero tantum bene olent & placent.*

§. LXX.

Superfunt quamplurima adhuc alia in eius *Fund. Bot.*, quae eodem infirmo nituntur talo ac praecedentia. Sed ne dissertationis limites transiliamus, nunc hic subsistemus & alio forte tempore, solo veri amore & in rei herbariae utilitatem, reliqua eius praecepta perlustremus, doctisque postea, dum opposita iuxta se posita magis elucent, diiudicandum relinquamus, quisnam de apta & inepta, necessaria & inutili nominum mutatione optime senserit.

CONSPECTVS

TOTIVS DISSERTATIONIS.

- §. 1 Plantis *nomina* sunt necessaria.
- 2 Nomina prima *plantarum* a Graecis & Romanis habemus.
- 3 Qui vero *notas earum non bene descripserunt*; recentiores tamen *nomina* eorum certis plantis indiderunt, *quae hodie servanda.*
- 4 Quenam nomina ex his *Linnaeus mutaverit.*
- 5 Male hic *Linnaeum* egisse ostenditur.
- 6 Quod? *Boerhavi* testimonio confirmatur.
- 7 *Nova nomina* multis sunt necessaria.
- 8 Quando, ratio 1. & 9. ratio 2.
- 10 Quae exemplis illustrantur.
11. 12. 13. & 14. idem continuatur.
- 15 *Quando a viris* apte denominanda genera plantarum.
- 16 *Fundamentum* denominationis *Linnaei* *primarium* quid?
- 17 hoc *sine limitatione non valere*, & rationibus &
- 18 exemplis ostenditur.
- 19 respondetur alicui obiectioni *Linnaei*
- 20 & *scriptores sic intelligi non posse* ostenditur, primo
- 21 exemplis *Lapathi.*
- 22 itemque *Helenii* uberius demonstratur.
- 23 *Teucrii Linnaei* species longissima accipiunt nomina,
- 24 *quae valde molesta* in formulis medicis.
- 25 quod & ita *se habet in aliis officinalibus*: unde lumina confusio.
- 26 obiiciet forte, ea tamen *fructificatione* convenire; sed hoc non sufficere ostenditur.
- 27 *Linnaeum* *primariam* suam regulam §. 213. F. B. saepus non servare ostenditur.
- 28 quod hic uberius probatur & speciatim
- 29 ex *Antbirrini* & *Fumariae*
- 30 itemque *Hyacinthi*
- 31 nec non ex *Convallariae* ipsius genere demonstratur.
- 32 ubi illa regula servanda & *ubi exceptionem patiatur.*
- 33 an *odor* & *sapor* e notis prorsus sint eiciendi?
- 34 *nomina officinalia servanda* esse statuitur,
- 35 licet etiam *ex foliis* sint cognoscenda & distinguenda.

- 36 igitur & haec inter notas haud raro referenda.
- 37 Verum *nunquam exclusa fructificatione.*
- 38 *ut morbi omnes ex una corporis parte non cognoscuntur*, ita nec plantae.
- 39 quod uberius probatur *ex consensu Boerhavii.*
- 40 Igitur *ex variis quandoque partibus* cognoscendae.
- 41 Nomina, *ex duobus vocabulis integris* facta, non reiicienda.
- 42 & male a Linnaeo ea reiici,
- 43 e contra *ex optimis* esse probatur
- 44 & per speciale *exemplum* ostenditur.
- 45 quaedam tamen *in unum mutari*,
- 46 quaedam *aptioribus* permutari posse docetur.
- 47 nomina *ex duobus vocabulis coniunctis* recte tolerantur.
- 48 Item *ex vocabulo graeco & latino* nec non *ex uno generico latino & altero integro fracto* conflata.
- 49 de nominibus, *quibus syllaba quaedam praeponitur*, ut aliud postea genus significet, agitur,
- 50 nomina, *cum syllaba* quadam in fine *addita*, sunt bona.
- 51 speciatim in *oides* desinentia.
- 52 rationes, cur haec Linnaeus reiiciat, leves sunt & ludirae.
- 53 veteres talia nomina, contra quam Linnaeus statuit, multa formarunt.
- 54 eaque nec a criticis reiici possunt, quia genuina.
- 55 Linnaeus propterea inique tractat optimos Botanicos.
- 56 & antiquis quoque haud parcit.
- 57 eosque omnes *pigrityae* falso hic accusat, quod falsum esse probatur.
- 58 quia *difficilius* est nomina *in oides componere*, quam ab homine quodam deducere.
- 59 nomina *in oides* quatenam praeterea *adhuc habeant bona.*
- 60 Linnaeus *Buglossidem* & *Echioidem* perquam incongrue mutat in *Lycopsin*.
- 61 & clam mordet *Dn. Praesidem*, qui hic & § 62. defenditur.
- 63 Linnaeus de nominibus in *oides* iocum sine sale profert.
- 64 qui ut insipidus & iniquus refutatur.
- 65 nomina in *oides* saepius quoque adhibentur in aliis scientiis.
- 66 Hactenus dicta *valent & in aliis nominibus*, quae a syllaba quadam in fine addita, constant.
- 67 *Linnaeum circa haec multum errasse* exemplis probatur.
- 68 quae exempla imitari licet.
- 69 *Linnaeum suum praeceptum* 227. Fund. Bot. saepe non servasse probatur.
- 70 Iudicatur denique multa adhuc alia ab illo male proposita, alias adhuc esse excutienda.

PIPERODENDRUM
FLORENS.

fig. 3.

fig. 2.

Fig. 1.

Appendix de floribus Piperodendri.

Quoniam Dissertatio haec est botanici argumenti, haud alienum esse existimo, si appendicis in modum, arboris illius rarissimae, quae superiori anno in dissert. de *Pipere* sub Dn. PRAESIDIS praesidio delineata & *Piperodendri* nomine, sed sine floribus, descripta est, *nunc quoque flores eius, quos superiori aestate, hic in Horto Medico, protulit, describamus*: quia multi Botanophili hoc optarunt, adeoque & eos, una cum ramulo foliis obsito, cui infidebant, delineandos & aeri incidendos, ut in figura 1. adiecta videre est, curavi.

Menſe nimirum Iulio huius anni 1741. in hac arbore, libero in aere collocata, in ſummo cuiusdam ramuli *floſculos*, eosque *in forma racemi*, prodituros eſſe obſervabatur, qui racemus cum futuris floſculis ſenſim, at tarde augebatur; donec tandem menſe Auguſto ad eam, quae in figura 1. exhibetur, magnitudinem pervenerat: ubi noduli exigui, aaaa, fere ut in racemo vitis, mox poſt florem lapſum, ſexaginta circiter apparebant, coloris herbacei, ex viridi albeſcentis, quorum unus vel alter die 17 Auguſti, in ſummo leviter in quinque ſegmenta dehiſcebant, bbbb, apicibus adhuc conniventibus & introrſum inflexis, atque in interſtitiis ſegmentorum color ex flavo croceus, quaſi ſegmentorum internus color eſſet, armato oculo videri, verum quid ſit, nondum cognosci, neque *Calyx* floris tunc adhuc perſpicue diſcerni poterat, ſed tantum color floſculi iuxta petiolum magis vireſcebat, quam reliqua pars, atque ſic flos quaſi nudus, h. e., ſine calyce, apparebat.

Die XX Auguſti CALYX ope microſcopii diſtinctior paullo dignoſcebatur, iſque quinquifidus, ſed cum flore tam arcte concretus, ut unum quaſi corpus cum eo conſtituere videretur, floſculorum quorundam ſegmentis paulo magis hiantibus, ut ad litt. c, nondum tamen prorſus apertis, inter quae color

lor croceus adhuc magis conspiciebatur, & in medio fundo *sphaerula quaedam nigricans*, minutissima; sic tamen, ut, quid sit, ob exiguitatem distincte nondum perspiceretur.

Ab hoc die ad 26. & 27, flosculus quidam sive corolla prorsus se aperiebat, *in modum floris rosacei*, minutissimi, sicuti in planta ipsa, litt. d; attamen perspicuitatis causa paullo amplius, quam revera erat, indicatur, & segmenta eius ad unguem divisa deprehendebantur, ita, ut *pentapetalus* videretur: sed utrum *monopetalus* ad unguem quinquifidus, an *pentapetalus* sit, ob parvitatem dici certe non potuerit.

STAMINA quando curiosissime, intensissima oculorum acie examinabantur, ea quidem una cum antheris coloris crocei, sed ob exilitatem difficillime cognoscebantur; verum quot sint, haud certe sine microscopii auxilio patebat. Hoc autem *decem* distincta apparebant, & quidem, ut in figura 2, quae anticam partem repraesentat, quinque filamenta eorum, iuxta *pistillum* sive *germen*, in segmentorum interstitiis prodeuntia, eaque longiora, cetera quinque filamenta ex medio ungue segmentorum proveniebant, ceteris dimidio breviora, & germini *stigma*, quod *sphaerula* illa nigricans erat, insidebat. *Antherae* autem in singulis erant sphaericae, coloris ex croceo flavescentis, erantque illud, quod flore nondum satis aperto, sub hoc colore se exhibuerat. *Calyx* sive *perianthium* tum etiam ope microscopii distinctius, quando flosculi a tergo inspiciebantur, se ostendebat, qui ad dimidiam partem quinquepartitus erat, sicut in fig. 3, (ubi duae corollae apertae sistuntur) per microscopium auctus exhibetur, cuius segmentorum apices cum interstitiis segmentorum corollae respondebant.

FRUCTVS vero non sunt secuti; sed flosculi sensim sensimque & fere ad finem usque Septembris floruerunt, atque pedetentim tandem integri, non per petala aut frustra deciderunt: unde *monopetalos* ipsos fuisse verisimile est. Forte alio tempore & fructus dabit.

In Tab. ann. litterar. adjectis, ad litteras distinctas, apponitur
recusatio; cetera cum ed. priori idem Apponit.